

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

1

Številka: 060-01-4/2018/27
Ljubljana, 29. 5. 2018

Osnutek

Z a p i s n i k

**7. seje Državnega sveta Republike Slovenije,
ki je bila v sredo, 16. 5. 2018**

Predsednik je začel 7. sejo Državnega sveta Republike Slovenije, ki jo je sklical na podlagi 53. člena Zakona o Državnem svetu in prvega odstavka 30. člena Poslovnika Državnega sveta Republike Slovenije.

Seja se je začela ob 13.00 in zaključila ob 15.48 uri.

Opravičeno odsotni:

- dr. Branka Kalenič Ramšak,
- Igor Antauer,
- dr. Matjaž Gams.

Ostali odsotni:

- Boris Popovič.

Na sejo so bili vabljeni:

- mag. Vesna Györköös Žnidar, ministrica za notranje zadeve, ki opravlja tekoče posle (k 5. točki dnevnega reda),
- dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica za izobraževanje, znanost in šport, ki opravlja tekoče posle (k 5. točki dnevnega reda),
- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki opravlja tekoče posle (k 5. točki dnevnega reda),
- Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje, ki opravlja tekoče posle (k 5. točki dnevnega reda),
- Tomaž Vesel, predsednik Računskega sodišča Republike Slovenije (k 6. točki dnevnega reda),
- Tomaž Klemenc, direktor Družbe za svetovanje in upravljanje, d. o. o., (k 7. točki dnevnega reda).

Seje so se udeležili:

K 5. točki

- Andrej Špenga, državni sekretar, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Darja Pokrivač, sekretarka, Sektor za migracijsko politiko in zakonodajo, Ministrstvo za notranje zadeve,
- dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

- Grega Malec, vodja Sektorja za delovne migracije, Direktorat za trg dela in zaposlovanje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Marjeta Ferlan Istinič, sekretarka, Direktorat za socialne zadeve, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Tanja Mate, generalna direktorica Direktorat za zdravstveno varstvo, Ministrstvo za zdravje,
- Damijan Jagodic, podsekretar, Sektor za organizacijo zdravstvenega varstva, Ministrstvo za zdravje.

K 6. točki

- Mag. Jorg Kristijan Petrovič, prvi namestnik, Računsko sodišče Republike Slovenije.

* * *

O sklicu seje je predsednik obvestil predsednika Državnega zbora Republike Slovenije dr. Milana Brgleza in predsednika Vlade Republike Slovenije dr. Miroslava Cerarja, ki opravlja tekoče posle.

* * *

S sklicem 9. 5. 2018 so državne svetnice in državni svetniki prejeli naslednji predlog dnevnega reda:

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 6. seje Državnega sveta Republike Slovenije
Odobritev zapisnika 2. izredne seje Državnega sveta Republike Slovenije
2. Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov
3. Izvolitev podpredsednika Državnega sveta Republike Slovenije
4. Predlog sklepa o dopolnitvah Sklepa o izvolitvi predsednikov, podpredsednikov in članov komisij Državnega sveta Republike Slovenije
5. Odprta vprašanja integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji
6. Letno poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije za leto 2017, EPA 2723-VII
7. Poročilo o izvajanju nalog, ki jih ima družba D.S.U., d.o.o. na podlagi Zakona o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe (ZZLPPO) po stanju na dan 31. 12. 2017, EPA 2702-VII
8. Zaključki posveta "Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga izvaja skupnost (CLLD) danes in jutri"

* * *

Predsednik je glede na posvetovanje s Kolegijem Državnega sveta v razširjeni sestavi predlagal umik 7. točke z dnevnega reda. Predlog za umik so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Državne svetnice in svetniki so glasovali o umiku:

7. točke:

Poročilo o izvajanju nalog, ki jih ima družba D.S.U., d. o. o., na podlagi Zakona o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe (ZZLPPO) po stanju na dan 31. 12. 2017, EPA 2702-VII

Predlagani umik je bil sprejet (26 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 26 jih je glasovalo ZA in nihče ni bil PROTI).

Ker predsednik ni prejel nobenega predloga za razširitev in glede na sprejet umik točke, je dal na glasovanje naslednji

DNEVNI RED

1. Odobritev zapisnika 6. seje Državnega sveta Republike Slovenije
Odobritev zapisnika 2. izredne seje Državnega sveta Republike Slovenije
2. Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov
3. Izvolitev podpredsednika Državnega sveta Republike Slovenije
4. Predlog sklepa o dopolnitvah Sklepa o izvolitvi predsednikov, podpredsednikov in članov komisij Državnega sveta Republike Slovenije
5. Odprta vprašanja integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji
6. Letno poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije za leto 2017, EPA 2723-VII
8. Zaključki posveta "Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga izvaja skupnost (CLLD) danes in jutri"

Predlagani dnevni red je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 30 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

1. točka dnevnega reda:

- Odobritev zapisnika 6. seje Državnega sveta Republike Slovenije

Osnutek zapisnika 6. seje Državnega sveta Republike Slovenije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Ker predsednik ni prejel pisnih pripomb na osnutek zapisnika, je predlagal, da o njem glasujejo.

Zapisnik 6. seje je bil sprejet (30 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 31 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

* * *

- **Odobritev zapisnika 2. izredne seje Državnega sveta Republike Slovenije**

Osnutek zapisnika 2. izredne seje Državnega sveta Republike Slovenije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Ker predsednik ni prejel pisnih pripomb na osnutek zapisnika, je predlagal, da o njem glasujejo.

Zapisnik 2. izredne seje je bil sprejet (30 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 30 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

2. točka dnevnega reda:

- **Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov**

Po elektronski pošti dne 11. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli vprašanje državnega svetnika Tomaža Horvata glede poteka plinovodov skozi Vipavsko dolino. Predlog sklepa Državnega sveta so prav tako prejeli po elektronski pošti 11. 5. 2018.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval vprašanje državnega svetnika Tomaža Horvata glede poteka plinovodov skozi Vipavsko dolino, ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Tomaža Horvata in predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje proučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Tomaža Horvata se glasi:

Ali se razmišlja o reviziji Uredbe o državnem prostorskem načrtu za rekonstrukcijo prenosnih plinovodov M3, M3b, R31A in R34 in Uredbe o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod M3/1 Ajdovščina–Šempeter pri Gorici z namenom optimizacije trase z vidika ohranjanja najboljših kmetijskih zemljišč v Vipavski dolini?

Obrazložitev:

Vlada je decembra 2015 sprejela Uredbo o DPN za rekonstrukcijo plinovodov M3, M3B, R31A, R32 in R34 (Ur. l. RS, št. 97/15) in januarja 2018 Uredbo o DPN za prenosni plinovod M3/1 Ajdovščina–Šempeter pri Gorici (Ur. l. RS, št. 6/18), na podlagi katerih se na nekaterih območjih občin Renče–Vogrsko in Nova Gorica načrtuje rekonstrukcija prenosnih plinovodov M3, M3B, R31A, R32 in R34 in gradnja novega prenosnega plinovoda M3/1 preko najboljših kmetijskih zemljišč, kjer se nahajajo pretežno trajni nasadi.

Velja poudariti, da je naslov Uredbe o DPN za rekonstrukcijo plinovodov M3, M3B, R31A, R32 in R34 zavajajoč, saj iz njegovega 3. člena izhaja, da ne gre le za menjavo plinskih cevi na obstoječi trasi, ampak za opustitev obstoječih plinovodov in gradnjo novih na vzporedni trasi. Ker se bo na določenih zemljiščih zgradil plinovod M3/1, ob rekonstrukciji obstoječega plinovoda M3 to pomeni dejansko gradnjo dveh novih plinovodov skozi Vipavsko dolino in še to preko najboljših kmetijskih zemljišč.

V okviru postopka umeščanja prenosnih plinovodov na območju kmetijskih zemljišč v Vipavski dolini je Občina Renče Vogrsko pripravila predlog za premik trase načrtovanih plinovodov ob vipavsko hitro cesto zaradi manjšega vpliva na okolje. V tem primeru bi lahko načrtovani plinovodi potekali po obstoječih servisnih poteh, s čimer bi omejili posege v trajne nasade na minimum. Prav tako bi s tem poenostavili postopek pridobivanja dovoljenj, saj so zemljišča ob avtocesti že v lasti Republike Slovenije. Čeprav je bil tak predlog posredovan pristojnemu ministrstvu in izdelovalcu državnega prostorskega načrta (Projekt, d. d., Nova Gorica), pa pripombe tako občine Renče–Vogrsko kot kmetov - lastnikov parcel, skozi katere potekajo načrtovani plinovodi, niso bili upoštevani. Dejstvo je, da bo realizacija načrtovanih plinovodov povzročila nepopravljivo škodo v trajnih nasadih in negativno vplivala na samooskrbo z lokalno kakovostno hrano ter kmetom - lastnikom zemljišč povzročila veliko gospodarsko škodo, saj jim kmetijstvo predstavlja primarno dejavnost in glavni vir dohodka.

Na podlagi navedenega se postavlja vprašanje revizije navedenih uredb oz. potrebe po ponovni proučitvi trase načrtovanih plinovodov skozi Vipavsko dolino ter iskanju optimalnejše rešitve, ki bo imela bistveno manjši negativni vpliv na najboljša kmetijska zemljišča v Vipavski dolini.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje proučita in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanj v roku 30 dni odgovorita.

Predlog sklepa je bil sprejet (30 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 31 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

* * *

Po elektronski pošti dne 14. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata glede ureditve razpolaganja in upravljanja z nepremičninami za namen učnih procesov. Predlog sklepa Državnega sveta so prav tako prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Obrazložitev je podal predlagatelj pobude Tone Hrovat.

Razpravljal je državni svetnik Boris Šuštaršič.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata glede ureditve razpolaganja in upravljanja z nepremičninami za namen učnih procesov ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata ter Vladi Republike Slovenije, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport predlaga, da pobudo proučijo in nanjo odgovorijo.

Pobuda državnega svetnika Toneta Hrovata se glasi:

Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naj proučijo možnost spremembe zakonodaje na način, da se definira termin »zemljišča za izobraževalne namene« ter da se zemljišča, ki jih v izobraževalne

namene uporabljajo šole iz biotehničnega področja, prenesejo v upravljanje na ministrstvo, pristojno za šolstvo in izobraževanje.

Obrazložitev:

Enajst šol biotehničnega področja v Sloveniji ima pomembno nalogo, da prek vzgojno-izobraževalnega dela oblikuje učečo populacijo, ki se bo uspešno prilagajala spremembam in bo s svojim znanjem tudi na manjši, mnogokrat odročni ali hribovski kmetiji z zaposlitvijo tržnih niš uspešno konkurirala množično pridelani hrani. Šole so združene v Konzorcij biotehniških šol in so razporejene po vsej Sloveniji. V Konzorciju biotehniških šol so naslednje šole: Biotehniška šola Rakičan, Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Izobraževalni center Piramida Maribor, Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, Šolski center Nova Gorica (Biotehniška šola in Višja strokovna šola), Šolski center Ptuj (Biotehniška šola), Biotehniška šola Maribor, Šolski center Šentjur, Biotehniški center Naklo, Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma.

Šole, povezane v Konzorcij biotehniških šol, imajo na posameznih območjih različno obliko delovanja. Nekatere so del večjega centra, druge pa so samostojne in se le neformalno povezujejo z drugimi šolami. Vse šole dajejo pomemben poudarek razvoju lastnih kapacitet za izvajanje praktičnega izobraževanja in usposabljanja glede na programe, ki jih izvajajo. V ta namen imajo nekatere šole razvit medpodjetniški izobraževalni center, v sklopu katerega je tudi šolsko posestvo, druge pa razvijajo šolska posestva, delavnice in obrate.

Kmetijska in gozdna zemljišča, ki jih šolski centri uporabljajo kot učno oziroma raziskovalno infrastrukturo, so po Zakonu o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 – uradno prečiščeno besedilo, 56/10 – ORZSKZ16, 14/15 – ZUUJFO in 9/16 – ZGGLRS; v nadaljnjem besedilu: ZSKZ) v lasti Republike Slovenije ter z njimi upravlja in razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sklad) v imenu in na račun Republike Slovenije. V skladu s 17. a členom ZSKZ se zakupnina ali druga ustrezna obveznost ne plačuje za kmetijska zemljišča, ki jih za izvajanje izobraževalnega procesa uporabljajo šole s področja kmetijstva, pod pogojem, da nosijo vse druge stroške v zvezi s temi zemljišči.

V primeru biotehničnih šol in šolskih centrov, ki uporabljajo kmetijska zemljišča v učne namene, gre za specifično zemljišč, ki se jim je status večkrat spremenil (od lastništva v času Avstro-Ogrske monarhije in Jugoslavije do zakupa po sprejemu ZSKZ). Šolski centri so bili primorani v postopkih nacionalizacije in denacionalizacije dokazovati, kako pomembna so zemljišča za učne procese in se zanje boriti, pri njihovem upravljanju pa nimajo pristojnosti oziroma niso stranka v postopku, ravno tako nimajo predkupne pravice, prednosti pri najemu oziroma zakupu, niso dajalci soglasja v primerih pozidave ali druge uporabe v prostoru.

Kot primer je v nadaljevanju navedena problematika kmetijske šole, ki program najdlje izvaja v slovenskem jeziku, šole Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma.

Šola Grm Novo mesto je bila lastnik več kot 200 ha zemljišč in stavbišč, ki jih je kupil Kranjski deželni zbor leta 1885/86 v Avstro-Ogrski monarhiji za selitev šole iz Slapa pri Vipavi na novo lokacijo Grm Novo mesto. V procesu nastajanja tovarne IMV Novo mesto so šoli Grm ta zemljišča odvzeli in ji dodelili nova zemljišča, praviloma pridobljena z nacionalizacijami. Za potrebe preselitve šole na novo lokacijo – Sevno 13, Novo mesto, sta tovarna IMV in Občina Novo mesto na osnovi menjalne pogodbe iz leta 1969 formirali kompleks Bajnof (Sevno 13) v izmeri 50,15 hektarjev. V tem kompleksu so zaradi zgodovinskih razlogov in neaktivnosti takratne tovarne IMV in Občine Novo mesto ostale zemljiško-knjižno neurejene nekatere parcele; tovarna IMV in Občina Novo mesto sta bili namreč po pogodbi zadolženi za ureditev v zemljiški knjigi. V procesu pozidave Novega mesta je šola nekatera zemljišča izgubila ter v postopku nacionalizacije dobila nadomestna zemljišča, in sicer posestvo Srebrniče - 23,47 ha, posestvo Poganci - 22,36 ha in gozdovi Smolenja vas, Poganci - 42,39 ha. Gozdovi so bili zamenjani za šolski lastniški gozd na Ruperč vrhu.

Po letu 1993 so bila zaradi zamenjave dodeljena šoli Grm iz Sklada še zemljišča: Stari grad Pluska - 16,66 ha, Mestne njive - 9,75 ha, Struga - 10,68 ha, (v dvojni lasti; Krka, d. d., in sklad), Trška gora - 2,64 ha (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je kupilo 0,70 ha denacionaliziranih zemljišč).

Po zakonu o denacionalizaciji iz leta 1991 in po ZSKZG iz leta 1993 je na zemljiščih nastala naslednja situacija: posestvo Srebrniče - denacionalizacija, posestvo Poganci - neurejeno lastništvo, transformatorska postaja Elektro Ljubljana, stari grad Pluska - avtocesta, Mestne njive - odtujevanje parcel v upravljanju sklada in denacionalizacija, Trška gora - denacionalizacija in zahteve sklada, Struga - neurejena razmerja glede upravljanja, gozdovi (tožba, prenos na Republiko Slovenijo, neurejeno zemljiškoknjižno stanje).

Gospodarjenje šole Grm z zemljišči ni možno, ker sklad nima interesa, še posebej ne dovoli vključevanja in pogajanja šole Grm v primeru gradnje stavbišč, daljnovodov na parcelah, ki jih koristi šola. Mestna občina Novo mesto zahteva za vsa zemljišča kupnino, pa čeprav je bila za ta namen sklenjena pogodba v korist šole Grm v času formiranja šolskega posestva v letih po letu 1969 zaradi selitve Kmetijske šole Grm iz lokacije zazidalnega kompleksa tovarne IMV na Sevno pod Trško goro.

Grmska kmetijska šola, danes Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma ves čas od svoje ustanovitve - od leta 1868 - poseduje za potrebe vzgoje in izobraževanja tudi gozdove. Posebej je treba poudariti, da je šola imela svoje gozdove, ki jih je nato Republika Slovenija zamenjala in ti gozdovi so bili na osnovi Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 56/92 – odl. US, 13/93 – odl. US, 31/93, 24/95 – odl. US, 20/97 – odl. US, 23/97 – odl. US, 65/98, 76/98 – odl. US, 66/00, 66/00 – ORZDen27, 11/01 – odl. US, 54/04 – ZDoh-1 in 18/05 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZDen) v denacionalizacijskem postopku. Šoli je uspelo dokazati, da so prav ti gozdovi zanj nenadomestljivi in jih ni moč vračati v naravi, zato je zanje država upravičencem izplačala odškodnine (izvzetje iz denacionalizacije na podlagi 19. člena ZDen). V takratnem postopku je uspela dokazati potrebo po tem gozdu ter ga v skladu z 19. členom ZDen pridobila v upravljanje.

Ko je bil denacionalizacijski postopek zaključen, je Mestna občina Novo mesto z amandmajem (hitro in potihoma) vključila ta gozd v nov zazidalni načrt (gozd je postal gradbena parcela brez vednosti šole Grm) za industrijsko cono. Sklad je šolo Grm nato tožil za prenos teh zemljišč v njegovo upravljanje, kar je sicer pravno korektno, moralno pa nikakor ne. Kasneje so se pojavili indici, da je sklad želel gozd brezplačno prenesti na Mestno občino Novo mesto, kar v trajanju denacionalizacijskega postopka ni bilo možno.

Šola je s tem izgubila možnost upravljanja, je pa še danes zgodba neurejena v celoti, saj se šola Grm in ministrstvo, pristojno za šolstvo, s skladom nista uspela dogovoriti glede uporabe gozda.

Glede na sedanje nove usmeritve pri upravljanju z gozdovi pa se lahko zgodi, da šola svoj nekdanji lastni gozd izgubi, in to kljub istočasnim ustnim zagotovitvam (nepravno zavezujočih obljub), da bo sicer šola za potrebe vzgoje in izobraževanja lahko pridobila v ta namen državne gozdove, vendar v primeru, ko gre za nova najemna razmerja, ni verjetno, da se bo to samo od sebe zgodilo, glede na status družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., ki je predvsem profitno naravnana. Šola Grm izvaja v zadnjih 5 letih izjemno veliko izobraževanj za potrebe dela v gozdu (strokovni izpiti, licence), zato gozd pri svojem delu potrebuje in brez njega ne more izvajati vzgojno-izobraževalnega procesa. Prav tako se šola Grm ne more enakovredno prijavljati na razpise družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., saj nima usposobljenih sekačev, kot zahtevajo razpisi, ker se dijaki šole učijo in usposabljaajo za sekače.

Zemljišča, ki jih šole uporabljajo za praktični pouk in praktično usposabljanje z delom, so izrednega pomena, zato predlagamo, da Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport proučijo možnosti spremembe zakonodaje v primeru upravljanja šolskih zemljišč. Predlagam, da se termin

»zemljišča za izobraževalne namene« definira v zakonodaji, upravljanje s temi nepremičninami pa prenese s sklada na ministrstvo, pristojno za šolstvo in izobraževanje.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da pobudo proučijo in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanjo v roku 30 dni odgovorijo.

Predlog sklepa je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 27 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

* * *

Po elektronski pošti dne 14. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata glede kriterijev za ustanovitev oziroma spremembo statusa samostojne šole kot vzgojno-izobraževalnega zavoda. Predlog sklepa Državnega sveta so prav tako prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata glede kriterijev za ustanovitev oziroma spremembo statusa samostojne šole kot vzgojno-izobraževalnega zavoda ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika Toneta Hrovata ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državnega svetnika Toneta Hrovata se glasi:

Spremenijo ali dopolnijo naj se kriteriji za ustanovitev oz. spremembo statusa samostojne šole kot vzgojno-izobraževalnega zavoda tako, da se za kriterij pridobitve statusa samostojne šole upošteva vključenost vrtca kot organizacijske enote v sklop osnovne šole.

Obrazložitev:

V Pravilniku o pogojih za ustanavljanje javnih osnovnih šol, javnih osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter javnih glasbenih šol (Ur. list RS, št. 16/98, 82/03 in 61/05) so določeni kriteriji za ustanovitev oz. spremembo statusa samostojne šole kot vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki določajo, da je treba imeti za ustanovitev samostojne šole zagotovljen vpis vsaj za dva oddelka prvega in vseh naslednjih razredov oz. vpis najmanj za 14 oddelkov na območjih s specifično poselitvijo in na območjih z razvojnimi posebnostmi. V praksi se ugotavlja, da veliko samostojnih šol, predvsem v novonastalih občinah, tega pogoja ne izpolnjuje, kar postavlja v neenakopraven položaj podružnične šole, ki želijo spremeniti svoj status podružnične šole v samostojno šolo.

Konkreten primer je podružnična šola v Dolu pri Hrastniku, kjer si učitelji, starši in krajanji želijo spremembe statusa v samostojno šolo kot vzgojno-izobraževalnega zavoda s priključitvijo vrtca – enota Lučka. Status samostojne šole je šola v Dolu pri Hrastniku v preteklosti že imela, in sicer od 1863 do 1970. Po številu oddelkov in številu otrok (204 učenci) sodi podružnična šola na Dolu zdaj med največje podružnične šole v Sloveniji in je ena od redkih podružničnih šol, ki izvajajo devetletni program v celoti (od 330 podružničnih šol naj bi jih zgolj 10 izvajalo celotni devetletni program). V primerljivih krajih po številu otrok (okoli 200) in prebivalcev z Dolom pri Hrastniku prevladujejo matične šole, h kateri je priključena enota vrtca (OŠ Blanca 122 otrok in vrtec 65 otrok, OŠ Velika Dolina 121 otrok in vrtec 38 otrok, OŠ Cirkovce 168 otrok in vrtec 60 otrok, OŠ Kostanjevica na Krki 190 otrok in vrtec 109 otrok; OŠ Kranjska gora 207 otrok in vrtec 78 otrok, itd.). Nekatere šole pa so tudi popolnoma samostojni zavodi (OŠ Planina pri Sevnici 113 otrok, OŠ Krmelj 122 otrok, OŠ Tržišče 123 otrok, OŠ Rečica ob Savinji 198 otrok, OŠ Šentjanž pri Dravogradu 201 otrok, OŠ Ponikva 205 otrok, itd.).

V praksi je torej organizacijska shema samostojnih šol zelo različna, zato bi bilo smiselno, da se ponovno proučijo veljavni kriteriji za ustanovitev oz. spremembo statusa samostojne šole kot vzgojno-izobraževalnega zavoda in se tudi na ta način zagotovi možnost boljše organizacije dela in vodenja šol.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da pobudo prouči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanjo v roku 30 dni odgovori.

Predlog sklepa je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

* * *

Po elektronski pošti dne 14. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli vprašnji državnega svetnika Tomaža Horvata glede neodobritve vpisnih mest za program kozmetičnega tehnika za severno-primorsko regijo. Predlog sklepa Državnega sveta so prav tako prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval vprašnji državnega svetnika Tomaža Horvata glede neodobritve vpisnih mest za program kozmetičnega tehnika za severno-primorsko regijo ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašnji državnega svetnika Tomaža Horvata in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje predlaga, da vprašnji proučita in nanju odgovorita.

Vprašnji državnega svetnika Tomaža Horvata se glasita:

- 1. Zakaj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ni odobrilo vpisnih mest za program kozmetičnega tehnika za severno-primorsko regijo kljub povpraševanju in izpolnjevanju zahtevanih kadrovskih in materialnih pogojev?**
- 2. Zakaj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport oz. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje več ne objavljata seznamov deficitarnih oz. suficitarnih poklicev?**

Obrazložitev:

Avgusta 2015 je Ljudska univerza Nova Gorica (v nadaljevanju: LUNG) prejela odločbo o vpisu v razvid za program Kozmetični tehnik. Za pridobitev možnosti vpisa v nov program je bilo vloženega veliko truda, poskrbeti je bilo treba za vse ustrezne kadrovske in materialne pogoje za izvedbo programa.

Predvidenih je bilo 30 vpisnih mest, a zaradi odločitve Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, da v novih suficitarnih programih ne odobrijo vpisnih mest, kljub povpraševanju in želji ljudi do zdaj na LUNG še niso mogli izvajati tega programa.

Pravih podatkov o tem, kateri poklici so suficitarni, ni več. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju: ZRSZ) že vrsto let ne pripravlja več seznama deficitarnih poklicev, saj delodajalci izven javnega sektorja, ki zakonsko niso obvezani objavljati prostih delovnih mest na ZRSZ, objavo prostega delovnega mesta lahko zagotovijo sami. Po zadnjih podatkih za Območno službo Nova Gorica so delodajalci pri dobri polovici razpisanih prostih delovnih mest želeli objavo, pri okrog 46 % pa ne. Z ukinitvijo zakonske obvezne objave prostega delovnega mesta na ZRSZ so izgubili pregled nad vsemi prostimi delovnimi mesti, iz katerih so, ob upoštevanju stanja v evidenci brezposelnih oseb in razmer na lokalnem trgu dela, pripravljali seznam deficitarnih in suficitarnih poklicev.

Za vpis v razvid za ta program so se na LUNG odločili zaradi velikega zanimanja za poklic kozmetični tehnik, ki so ga zaznali tako v svojem svetovalnem središču ISIO, ob številnih telefonskih klicih in osebem povpraševanju za izvedbo programa na LUNG. V severno-primorski regiji tega programa ne izvaja nihče.

Program kozmetični tehnik – izobraževanje odraslih izvajajo samo v Srednji šoli Izola, tako da zainteresirani kandidati severno-primorske regije nimajo možnosti izobraževanja in pridobitve tega poklica.

Za ta poklic se zares odločajo kandidati, ki jih to delo veseli, ki že nekaj let čakajo, da bi se vključili v izobraževanje v Novi Gorici. Pridobitev prvega oz. novega poklica bi marsikomu nudila možnosti zaposlitve oz. samozaposlitve, nekaterim pa izpolnila osebno željo po pridobitvi dodatnih novih znanj za osebno rast.

V severno-primorski regiji je veliko povpraševanje tudi po kozmetičnih storitvah s strani italijanskih gostov. Ti prihajajo v Slovenijo po nakupih, v igralnice, v gostinske lokale ter se zaradi nižjih cen kozmetičnih storitev odločajo za obisk salonov v Sloveniji. Prav tako se za obisk slovenskih kozmetičnih salonov odločajo številni tuji gostje, ki so na oddihu v Hitovih igralnicah.

Številni udeleženci, ki se kot samoplačniki želijo izobraževati v programu kozmetični tehnik in so trenutno na čakalnih listah, pričakujejo, da jim bo to v šolskem letu 2018/2019 omogočeno.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, da vprašanja proučita in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanju v roku 30 dni odgovorita.

Predlog sklepa je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

Po elektronski pošti 13. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za kulturo na vprašanje državnega svetnika Franca Goloba v zvezi s kriteriji za sofinanciranje umetniških programov.

Po elektronski pošti 16. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli dopis Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da bo pobudo državnega svetnika mag. Marka Zidanška glede porabe sredstev iz naslova prispevkov za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni obravnaval Upravni odbor na seji 18. 4. 2018.

Po elektronski pošti 20. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije na vprašanje državne svetnice Bojane Potočan v zvezi z regresnimi zahtevki Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije zoper delodajalce iz naslova poškodb pri delu.

Po elektronski pošti 20. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na pobudo državnega svetnika Borisa Šuštaršiča za pravno ureditev statusa invalida v zvezi z opravljanjem poklicnih in nepoklicnih funkcij.

Po elektronski pošti 20. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in 25. 4. 2018 še odgovor Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na vprašanje državnega svetnika Franca Goloba v zvezi z reševanjem vlog za podukrep M19.2 v okviru Programa razvoja podeželja v programskem obdobju 2014–2020.

Po elektronski pošti 26. 4. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo državnega svetnika Branka Tomažiča glede bolj striktnega nadzora nad označevanjem kruha, pekovskega peciva in drugih pekovskih izdelkov.

Po elektronski pošti 10. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo državnega svetnika Francija Rokavca v zvezi z izvajanjem Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

V razpravi je predlagatelj pobude in vprašanja državni svetnik Franci Rokavec izrazil nezadovoljstvo z odgovorom Vlade Republike Slovenije in pozval k obravnavi odgovora v okviru Državnega sveta. Na podlagi navedenega je predsednik Državnega sveta, v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta, dal na glasovanje naslednji predlog sklepa:

Državni svet bo na naslednji redni seji opravil razpravo o odgovoru Vlade Republike Slovenije na pobudo in vprašanje državnega svetnika Francija Rokavca v zvezi z izvajanjem Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1).

Predlog sklepa je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 26 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

Po sprejetem sklepu se je k razpravi prijavila še državna svetnica mag. Marija Lah.

Po elektronski pošti 11. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje na pobudo državnega svetnika Igorja Antauerja glede skrajšanja roka za izdajo dovoljenj za delo tujih delavcev v Republiki Sloveniji.

- - -

Po elektronski pošti 14. 5. 2018 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstva za javno upravo na pobudo državnega svetnika Igorja Antauerja glede skrajšanja roka za izdajo dovoljenj za delo tujih delavcev v Republiki Sloveniji.

3. točka dnevnega reda:

– Izvolitev podpredsednika Državnega sveta Republike Slovenije

Zakon o državnem svetu v 43. členu določa, da ima Državni svet podpredsednika, ki ga izvoli z večino glasov vseh državnih svetnikov.

Prvi odstavek 80. člena Poslovnika Državnega sveta določa, da kandidata za podpredsednika državnega sveta predlaga skupina najmanj osmih državnih svetnikov ali interesna skupina. Tretji odstavek 78. člena Poslovnika Državnega sveta določa, da Državni svet izvoli podpredsednika **s tajnim glasovanjem**.

Tajno se glasuje z glasovnicami (57. člen Poslovnika Državnega sveta).

Državne svetnice in svetniki so po elektronski pošti s sklicem prejeli Predlog Interesne skupine lokalnih interesov, da se za podpredsednika Državnega sveta izvoli državnega svetnika Matjaža Švagana.

Na klop so prejeli tudi stališče Interesne skupine kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev.

Predsednik Državnega sveta je ugotovil, da je bila vložena ena kandidatura za podpredsednika Državnega sveta:

1. Matjaž Švagan

Predsednik Državnega sveta je dodatno ugotovil, da je kandidat za podpredsednika Državnega sveta podal pisno soglasje za prevzem kandidature.

Besedo je imel kandidat za podpredsednika Državnega sveta državni svetnik Matjaž Švagan.

Predsednik je predlagal naslednjo sestavo volilnega odbora za tajno glasovanje:

1. Boris Šuštaršič kot predstavnik Interesne skupine negospodarskih dejavnosti,
2. Jože Smole kot predstavnik Interesne skupine delodajalcev,
3. Oskar Komac kot predstavnik Interesne skupine delojemalcev,
4. Alojz Kovšca kot predstavnik Interesne skupine kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev,
5. Tomaž Horvat kot predstavnik Interesne skupine lokalnih interesov.

Državne svetnice in državni svetniki so bili seznanjeni s postopkom tajnih volitev podpredsednika Državnega sveta.

Poročilo o izidu volitev je podal državni svetnik Boris Šuštaršič, in sicer:

Na 7. seji, dne 16. 5. 2018, je bilo navzočih 35 državnih svetnikov in svetnic.

Za volitve podpredsednika Državnega sveta Republike Slovenije je bilo razdeljenih in oddanih 35 glasovnic. Neveljavna je bila 1 glasovnica, veljavnih je bilo 34 glasovnic.

V skladu s 43. členom Zakona o državnem svetu in četrtem odstavkom 9. člena Poslovnika Državnega sveta je kandidat izvoljen, če je zanj glasovala večina vseh državnih svetnikov (najmanj 21).

Predsednik je prisotne seznanil, da je bil za podpredsednika Državnega sveta z 31 glasovi ZA izvoljen **Matjaž Švagan**.

Predsednik je v svojem imenu in v imenu vseh državnih svetnic in svetnikov čestital izvoljenemu podpredsedniku Državnega sveta.

Podpredsednik Državnega sveta Matjaž Švagan je podal kratko zahvalo za izvolitev in na povabilo predsednika Državnega sveta zasedel podpredsedniško mesto.

4. točka dnevnega reda:

- **Predlog sklepa o dopolnitvah Sklepa o izvolitvi predsednikov, podpredsednikov in članov komisij Državnega sveta Republike Slovenije**

Predlog sklepa Državnega sveta je bil pripravljen na predlog Kolegija Državnega sveta v razširjeni sestavi, oblikovanega na podlagi izkazanega interesa državnega svetnika Janoša Kerna za članstvo v Komisiji za kulturo, znanost, šolstvo in šport ter Komisiji za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.

Predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Na podlagi četrtega odstavka 45. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) je Državni svet Republike Slovenije na 7. seji 16. 5. 2018 sprejel

SKLEP

o dopolnitvah Sklepa o izvolitvi predsednikov, podpredsednikov in članov komisij Državnega sveta Republike Slovenije

V Sklepu o izvolitvi predsednikov, podpredsednikov in članov komisij Državnega sveta Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 79/17) se državnega svetnika

Janoša Kerna

kot **člana komisije** doda v:

- Komisijo za kulturo, znanost, šolstvo in šport in
- Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.

Predlog sklepa je bil sprejet (31 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo za, nihče ni bil proti).

5. točka dnevnega reda:

– Odprta vprašanja integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji

Pobudo državnega svetnika Bojana Kontiča za obravnavo odprtih vprašanj integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Pobudo so na skupni seji obravnavale Komisija za državno ureditev, Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport, Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesna skupina lokalnih interesov. Sklepe komisij in Interesne skupine so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Predlog sklepov Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 11. 5. 2018.

Besedo je imel Bojan Kontič kot predlagatelj pobude in hkrati poročevalec v imenu prej navedenih treh komisij in interesne skupine.

Besedo je imel državni sekretar Andrej Špenga kot predstavnik Ministrstva za notranje zadeve.

Besedo je imela državna sekretarka dr. Andreja Barle Lakota kot predstavnica Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Besedo sta imela sekretarka Direktorata za socialne zadeve Marjeta Ferlan Istinič in Grega Malec, vodja Sektorja za delovne migracije, ki deluje v okviru Direktorata za trg dela in zaposlovanje, kot predstavnika Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Svoj glas sta obrazložila državna svetnika Marjan Maučec in Branko Šumenjak.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepov:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, na podlagi prvega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F), sprejel naslednje

S K L E P E

k odprtim vprašanjem integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji

1. Državni svet se je seznanil z odprtimi vprašanji integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji in s težavami, s katerimi se pri svojem delu srečujejo lokalne skupnosti in pristojne državne ter lokalne institucije.

2. Državni svet predlaga, da Vlada ustanovi medresorsko delovno skupino za pripravo programa integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, ki naj opredeli aktivnosti in program ukrepov države na področju integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, in finančne okvire za njegovo izvajanje oz. okrepi sodelovanje vpletenih resornih ministrstev in dopolni delovanje Sveta za integracijo tujcev.
3. Državni svet predlaga, da država k sodelovanju pri oblikovanju ukrepov in politik za uspešnejšo integracijo tujcev v slovensko družbo povabi oz. okrepi sodelovanje z lokalnimi skupnostmi in deležniki s področja gospodarstva, vzgoje in izobraževanja, socialnega varstva in zdravstva ter pri tem upošteva tudi opozorila in predloge, navedene v obrazložitvi.

Obrazložitev:

Državni svet se je na pobudo državnega svetnika in župana Mestne občine Velenje Bojana Kontiča ter na predlog Komisije za državno ureditev, Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport, Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesne skupine lokalnih interesov seznanil s problematiko tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji pri njihovem vključevanju v lokalno okolje.

Ključni namen obravnave tovrstne problematike je iskanje sistemskih rešitev za odprta vprašanja integracije tujcev (iz držav, ki niso članice EU) v zvezi z (ne)poznavanjem slovenskega jezika in s tem povezanimi težavami v vsakodnevem življenju tujcev in njihovih partnerjev ter otrok, ki pridejo v stik z javnimi storitvami (npr. v zdravstvenih domovih, šolah, vrtcih, centrih za socialno delo, itd.), ter vprašanja v zvezi s problematiko prijavljanja velikega števila tujcev na istem naslovu.

V okviru vedno večjih potreb slovenskega gospodarstva po tuji delovni sili in ob demografskih trendih postajajo migracije dejstvo in se bodo po podatkih OECD še povečevale. Brez poznavanja jezika države gostiteljice je integracija tujcev v družbo otežena. Medtem ko morajo v drugih državah tujci, če želijo dobiti pravico do bivanja, poznati osnove jezika te države, ki omogoča osnovno komuniciranje in vključevanje v življenje države gostiteljice, to ne velja za Slovenijo.

Medtem ko občine nimajo nobenega vpliva na urejanje navedene problematike, se prav lokalna okolja soočajo z največ težavami pri vsakodnevni komunikaciji s tujci, ki poznajo zgolj svoj materin jezik (predvsem gre za albansko in makedonsko govoreče osebe) in imajo zato težave pri vključevanju v slovensko družbo. Ob zakonodaji, ki določa pogoje in načine vstopa, zaposlitve in bivanja tujcev v Republiki Sloveniji, ter obveznosti pristojnih državnih institucij v zvezi s temi vprašanji, nimamo opredeljene sistemske podlage za uspešno integracijo tujcev v slovensko družbo, zlasti financiranja učenja slovenskega jezika tujcev, njihovih partnerjev in otrok, ki so v Slovenijo prišli na zakonit način. Državni svetniki ugotavljajo, da na tovrstne težave opozarja tudi Skupnost občin Slovenije, ki poudarja pričakovanje občin po aktivnejšem ravnanju države v smeri vključevanja lokalne ravni in drugih pomembnih deležnikov (npr. gospodarstvo) pri oblikovanju ukrepov in politik za integracijo tujcev v slovensko družbo.

Medtem ko delodajalci več ali manj poskrbijo za osnovne pravice in bivanjske razmere tujcev, ki pridejo v Slovenijo na delo, pa nastopi problem, ko se tujemu delavcu pridruži njegova družina (žena in otroci) in se zaradi jezikovnih, socialnih in kulturnih ovir soočajo s težavami pri vključevanju v življenje v Sloveniji. Javne institucije (šole, vrtci, zdravstveni domovi, centri za socialno delo) pa so zaradi odsotnosti sistemskih rešitev prepuščeni več ali manj lastni volji in iznajdljivosti pri reševanju težav.

Na področju vzgoje in izobraževanja je ključni problem zagotavljanje sistemskega financiranja za poučevanje slovenskega jezika. Mladi so, kljub nepoznavanju slovenskega jezika, takoj, ko pridejo v Slovenijo (med šolskim letom), vključeni v vzgojno-izobraževalni proces, prek katerega se učijo slovenskega jezika le nekaj ur na teden in zaradi neznanja jezika težje

sledijo učni snovi. Zanje je že sam prihod v tuje okolje stresno, zaradi neznanja jezika pa dodaten stres predstavlja nezmožnost navezovanja stikov z vrstniki in razumevanja osnovnih informacij ter aktivnega spremljanja dela v šoli in vrtcu, kar še otežuje integracijo in socializacijo otrok. S tega vidika je nujno razmisliti o možnosti, da bi bili otroci pred vpisom v vzgojno-izobraževalne ustanove deležni intenzivnega tečaja slovenskega jezika.

Državni svetniki opozarjajo, da podatki OECD kažejo, da v Sloveniji pri integraciji otrok tujcev prihaja do težav, saj Slovenija v mednarodnih raziskavah sodi med osem držav, kjer je šolski uspeh otrok migrantov bistveno slabši od povprečja populacije. Obstaja sicer nekaj primerov dobre prakse, kot npr. OŠ Livada ali OŠ Koper, kjer se tuji otroci vsak dan eno uro pred poukom učijo slovenskega jezika, vendar bi morali tak način učenja slovenskega jezika uveljaviti v vseh vzgojno-izobraževalnih ustanovah in tudi sistemsko urediti njegovo financiranje. Hkrati so dodatno obremenjeni tudi pedagoški delavci, ki za dodatno delo nimajo zagotovljenega sistemskega financiranja.

V zvezi z vključevanjem otrok v izobraževane procese državni svetniki še posebej opozarjajo na težave v srednješolskem (poklicnem) izobraževanju, ko so tuji dijaki zaradi nepoznavanja slovenskega jezika, zaradi varnosti pri delu pri praktičnem pouku (delo s stroji) izločeni iz učno-delovnih procesov. S tem izgubljajo možnost pridobivanja praktičnih izkušenj, ki so pogoj za uspešen zaključek šolanja. Ti dijaki bi morali biti še pred vključitvijo v slovenske izobraževalne programe, še posebej poklicne šole, deležni (enoletnega) učenja slovenskega jezika.

Podobne težave so prisotne tudi na področju zdravstvenih in socialnih storitev, saj zaposleni v javnih ustanovah ne poznajo jezika tujcev, slednji pa ne razumejo nobenega drugega jezika kot maternega. Dogaja se tudi, da otroci, ki poznajo osnove slovenskega jezika, postanejo prevajalci svojih staršev in ostalih članov družine pri komuniciranju v okviru dostopa do javnih storitev (npr. zdravstvena oskrba, socialne storitve, vpis v šolo in vrtec, govorilne ure v šolah, itd.), kar tudi z vidika drugačnega razumevanja informacij otežuje sporazumevanje, predvsem pa je tak način sporazumevanja z etičnega vidika vprašljiv.

Še večje težave imajo partnerke tujih delavcev (žene in matere), ker niso vključene v nobene institucionalne dejavnosti, kjer bi se lahko učile slovenskega jezika in krepile komunikacijske veščine izven domačega okolja. Državni svet se strinja, da je treba ženskam-materam takoj po prihodu omogočiti učenje slovenskega jezika in pridobitev znanj o slovenski kulturi in vrednotah, saj bo s tem integracija celotne družine v slovensko družbo bistveno hitrejša in uspešnejša.

Državni svet tudi opozarja na problem prijavljanja prebivališča večjega števila tujcev na istem naslovu (imajo tudi volilno pravico) oz. v posamezni stanovanjski enoti, kjer pa dejansko ne prebivajo, pri tem pa občine nimajo možnosti aktivnega poseganja v tovrstno problematiko. Nedopustno je, da lahko v stanovanjski enoti, primerni za bivanje npr. štirih oseb, prijavi prebivališče več deset oseb (tujcev). Nujno bi bilo treba vzpostaviti nadzor nad prijavi prebivališča, saj je podatek o dejanskem številu prijavljenih potreben tudi zaradi poznavanja potreb potencialnih uporabnikov javnih storitev. Ob tem se Državni svet strinja, da je treba po vzoru zakonodaje, ki ureja dodeljevanje neprofitnih stanovanj v najem, zakonsko opredeliti površinske standarde za prijavo prebivališča v posamezni stanovanjski enoti.

Otežena integracija tujcev v slovensko družbo lahko spodbuja njihovo delovanje v zaprtih okoljih oz. njihovo getoizacijo in posledično krepí nestrpnost domačega prebivalstva in povzroča konflikte v družbi. Da se izognemo poglobljanju težav pri integraciji tujcev, ki so še obvladljive, mora država po mnenju Državnega sveta čim prej z usklajeno, premišljeno in sistematično politiko zagotoviti enakovredno in enakopravno vključevanje tujcev in njihovih partnerjev ter otrok v slovensko družbo.

* * *

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Skupnosti vrtcev Slovenije, da porast vpisa otrok priseljencev v vrtce v zadnjih letih zahteva širšo razpravo in ustrezno ureditev. Po njihovih podatkih je v slovenske vrtce vključenih 5–8 % otrok, katerih starši so priseljenci. Ključen problem predstavlja njihovo vključevanje v vrtec med letom, saj zaradi neizpolnjevanja kriterijev (nimajo stalnega prebivališča in slovenskega državljanstva) ne morejo kandidirati na razpisu za vpis novincev v vrtec, ampak vstopijo na priporočilo centra za socialno delo ali ko ima vrtec prosta mesta (drugo starostno obdobje). Poleg tega običajno otroci tujcev vstopijo v vrtec tik pred vstopom v šolo, kar otežuje učenje slovenskega jezika, spoznavanje slovenske kulture in drugačnega socialnega okolja. Dodatno na Skupnosti vrtcev Slovenije opozarjajo, da je zelo težko pričakovati od strokovnih delavk, da bodo v skupini otrok, ki vključuje tudi otroke s posebnimi potrebami, večjo pozornost namenjale otrokom tujcev, ki se soočajo z jezikovno, socialno in kulturno oviro, poleg tega pa večkrat potrebujejo dodatno strokovno pomoč. Prav tako se njihovi starši zaradi jezikovnih ovir (razumejo npr. le albansko ali makedonsko) težko sporazumevajo z vzgojiteljicami in se sploh ne udeležujejo sestankov in govorilnih ur. Problem predstavlja tudi nezaposlenost mater, ki ostajajo doma in se povezujejo v svoj kulturni krog – ne vključujejo se v družbo, ne spoznavajo novega okolja in se ne naučijo slovenskega jezika. Skupnost vrtcev Slovenije opozarja na nujnost čimprejšnjega vključevanja otrok tujcev v vzgojno-izobraževalni sistem, saj bi tako lažje postali del novega socialnega okolja. Po njihovem mnenju bi morala biti celotna družina deležna podpore v smislu učenja slovenskega jezika, prav tako bi morali spremeniti normative za oddelke vrtcev.

Kot ugotavlja Državni svet, v Skupnosti centrov za socialno delo že dlje časa opozarjajo na tovrstne težave v zvezi s tujci, ki zakonito bivajo v Sloveniji. Predvsem je problem nepoznavanje slovenskega jezika in hkratnega neznanja drugega tujega jezika (npr. angleščine), poleg tega mlajši socialni delavci ne poznajo srbskega in hrvaškega jezika, kar bi lahko v nekaterih primerih olajšalo njihovo delo. Centri za socialno delo sicer v okviru mladinskih in dnevnih centrov otrokom tujcev nudijo učno pomoč in poskrbijo za učenje slovenskega jezika, vendar ta pomoč ne zadošča. Njihovo stališče je, da bi se morali otroci pred vstopom v šolo po vzoru drugih držav (npr. Avstrija) najprej eno leto učiti slovenski jezik in se šele potem vključiti v izobraževalni proces. Za odrasle vidijo rešitev v večgeneracijskih centrih in ljudski univerzi, ki vključuje tujce in poudarjajo, da bi morali po vzoru skandinavskih držav oblikovati obvezne programe za učenje slovenskega jezika za matere (npr. s pomočjo društev ali nevladnih organizacij – NVO). Če mati pozna jezik države gostiteljice, se namreč celotna družina bistveno lažje integrira v okolje in vzpostavi nov način komuniciranja v skupnosti. Dodatno opozarjajo, da je treba zagotoviti sistemski vir financiranja prevajalcev, saj jih je premalo.

* * *

Državni svet ugotavlja, da na resornih ministrstvih pozdravljajo širšo razpravo o izpostavljenih vprašanjih, saj težave na področju integracije tujcev zahtevajo usklajeno delo vseh družbenih akterjev.

Kot pojasnjujejo na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ), se je treba v vseh razpravah o integraciji tujcev zavedati, da je Slovenija želela dobiti dodatno delovno silo, obenem pa je poleg zahtevanih znanj in veščin dobila ljudi s svojimi potrebami, z drugačnimi kulturnimi in družbenimi navadami, ki jih je treba pri integraciji upoštevati in nanje reagirati. Podatki o številu otrok s tujim državljanstvom v sistemu vzgoje in izobraževanja kažejo, da je tujih otrok v vseh starostnih skupinah relativno malo, kljub temu pa je treba izvajati ustrezne ukrepe – nekateri se sicer že izvajajo.

Na MIZŠ pojasnjujejo, da so strokovna mnenja in prakse držav glede integracije tujcev v šolski sistem različne. Medtem ko pri nas velja sistem inkluzivnega učnega okolja, nekatera okolja prakticirajo sistem, da se posameznik vključi v izobraževalni proces šele po enoletni pripravljalnici na šolo. Vendar tudi Nemčija in Švedska, ki sta primera dobre prakse, priznavata pojav velikih težav pri integraciji tujcev. Poleg tega pa enoletno pripravljalno obdobje na šolo lahko povzroči, da se vzpostavi t. i. geto enakih, ki nimajo želje ali imajo manjšo željo po integraciji v okolje. Na drugi strani predstavlja inkluzivno učno okolje, ki sicer ni idealen sistem

in ga zagovarja Slovenija, 2006 je bil predstavljen tudi v Svetu Evrope, eno od pomembnih alternativnih rešitev, ki je plod domačih strokovnih dognanj, poleg tega pa upošteva tudi izkušnje drugih držav. Z vidika nujne integracije celotne družine v slovensko družbo tako otrok kot odraslih pa na MIZŠ poudarjajo pomembnost sodelovanja različnih resorjev (za izobraževanje, notranje zadeve, delo in socialne zadeve in drugi) in se zavedajo, da posamezni resorji ne poznajo vedno dobro dela drugih resorjev.

Državni svetniki so se seznanili z informacijo, da že skoraj dve leti obstajajo priporočila, gradiva in usmeritve za izobraževanje tujcev za celotno vertikalno – od vrtcev do univerzitetnega nivoja, ki so objavljena na spletni strani MIZŠ. Opredeljena so tudi priporočila, na kakšne načine naj se tujce poučuje slovenskega jezika. V zaključni fazi je tudi priprava pravilnika, ki ureja način poučevanja na tečajih slovenskega jezika za tujejezične govorce in predvideva 70 ur letnega programa za posameznike ali manjše skupine. V zvezi s težavami tujih dijakov pri praktičnem pouku v srednjih šolah, na katere opozarjajo državni svetniki, na MIZŠ ugotavljajo, da gre za resen problem. Tuji dijaki se v izobraževalne procese lahko vključijo takoj po prihodu v Slovenijo, pri tem pa se zaradi nezadostnega poznavanja slovenskega jezika postavlja vprašanje zagotavljanja varnosti pri izvajanju prakse pri različnih delodajalcih. Kot je pojasnil predstavnik MIZŠ, se bo ministrstvo dejavno vključilo v reševanje tega problema.

Na Ministrstvu za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ) pojasnjujejo, da področje integracije tujcev opredeljuje Zakon o tujcih. Primarno je MNZ pristojno za usklajevanje, koordinacijo in zagotavljanje informacij o pravicah in dolžnostih tujcev, kar se izvaja prek brošur in spletnih strani. MNZ je pristojno tudi za izvajanje programov slovenskega jezika ter spoznavanja slovenske družbe in kulture za tujce državljane tretjih držav, ki niso vključeni v redni izobraževalni sistem. Z Ministrstvom za kulturo MNZ zagotavlja tudi programe medkulturnega dialoga. Za programe učenja slovenskega jezika MNZ zagotavlja financiranje že deset let: sprva je bilo to v obliki programa slovenskega jezika in spoznavanja slovenske kulture, zgodovine ter državne ureditve, od 2002 pa se izvaja enoten program z naslovom Začetna integracija priseljencev, ki je bil razvit skupaj z MIZŠ in z Andragoškim centrom. V zadnjih petih letih se je tega programa, ki ga izvaja več kot 20 izobraževalnih institucij v 34 krajih po Sloveniji, udeležilo okoli 6500 državljanov tretjih držav. Za njegovo izvajanje je bilo porabljenih več kot 3 milijone evrov, od tega del evropskih sredstev. MNZ krije stroške prvega opravljanja izpita iz slovenskega jezika za tiste, ki se programa udeležijo, vsaj 80 %, saj želijo spodbujati udeležbo na tečaju. Kot poudarjajo na MNZ, so nujni še drugi programi, npr. program medkulturnega dialoga in razumevanja s slovenskimi državljani na lokalni ravni. V ta namen je MNZ lani objavil javni razpis, s katerim so želeli oblikovati t. i. posebna središča medkulturnega dialoga na lokalni ravni, vendar je bilo premalo interesa. Javni razpis bo letos ponovljen in na MNZ upajo, da bo tokrat več interesa za prijavo.

Glede izpostavljenih težav pri sporazumevanju tujcev v zdravstvenih zavodih je bilo državnim svetnikom pojasnjeno, da je januarja 2018 na podlagi večmesečnega projekta v okviru MNZ nastal priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu. Gre za prvi priročnik, ki je namenjen lažji komunikaciji med pacienti in zdravstvenim osebjem na primarnem nivoju zdravstvene oskrbe. Priročnik je na voljo v štirih jezikih. MNZ ureja tudi spletni portal Info tujci in ima koordinacijsko vlogo na področju vključevanja tujcev. Od 2008 deluje Svet za integracijo tujcev, ki podaja mnenja in priporočila k nacionalnim programom, pomembnim za integracijo tujcev, sodeluje v postopkih priprave zakonov in drugih predpisov ter izvaja integracijske aktivnosti, analize stanja, itd. Člani Sveta za integracijo tujcev so predstavniki resornih ministrstev, ki so vpeti v to problematiko, nevladne organizacije, predstavniki priseljencev, zastopane so tudi organizacije lokalnih skupnosti - v preteklosti je bil to predstavnik Skupnosti občin Slovenije, zdaj pa predstavnik Združenja mestnih občin.

V zvezi z opozorili, da bi morala Slovenija kot pogoj za pridobitev dovoljenja za prebivanje določiti (osnovno) znanje slovenskega jezika, je bilo državnim svetnikom pojasnjeno, da pogoje za izdajo dovoljenj za prebivanje za različne namene določa Zakon o tujcih, pri čemer so pogoji za izdajo različnih oblik dovoljenj za prebivanje v državah članicah opredeljeni v evropski zakonodaji. Kot pojasnjujejo na MNZ, nacionalna zakonodaja ne določa znanja

slovenskega jezika kot pogoja za pridobitev dovoljenja za prebivanje, v skladu s tolmačenjem Evropske komisije pa bi tak pogoj država lahko določila, če bi hkrati zagotovila dostop do tečajev slovenskega jezika. Strokovno mnenje MNZ je, da je to trenutno neprimerno zahtevati, ker je v tujini dostop do tečajev slovenskega jezika otežen. V prihodnje pa bi bil lahko to pogoj za podaljšanje oz. za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje, vendar je to politična odločitev.

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ) pojasnjujejo, da vsaka država ureja migracijska vprašanja na svoj način, tudi zahteve glede znanja jezika države gostiteljice so urejena različno. Na MDDSZ poudarjajo, da delovne migracije spodbuja slovensko gospodarstvo, saj lahko tuj delavec pride v Slovenijo le, če ima zagotovljenega delodajalca, ki tudi postavlja pogoje za prosta delovna mesta. Če delodajalec od kandidata ne zahteva znanja slovenskega jezika, se v postopku izdaje dovoljenja in v celotnem postopku zaposlovanja znanje slovenskega jezika ne preverja. Se pa v primeru slovenskih državnih podjetij, kot je npr. Pošta Slovenija, pričakuje, da je eden od pogojev za zasedbo delovnega mesta tudi znanje slovenskega jezika.

Na MDDSZ pojasnjujejo, da je praksa slovenskih podjetij, ki od tujcev ne zahtevajo znanja slovenskega jezika zgodovinsko pogojena, saj je večina delovnih migrantov k nam prihajala iz držav bivše skupne države, katerih jezik so delodajalci bolj ali manj razumeli. Ker se balkanski bazen delovne sile pospešeno prazni, delavec je manj oz. državi, kot sta Avstrija in Nemčija, intenzivno rekrutirata delovno silo na Hrvaškem, v BiH in Srbiji, bo moralo slovensko gospodarstvo in država iskati tujo delovno silo v bolj oddaljenih državah, katerih jezik nam je manj razumljiv. MDDSZ je v okviru priprav nove Strategije ekonomskih migracij identificirala tri možne države izvora ustrezne tuje delovne sile in ena od teh je Ukrajina. Potencialna okolja za pridobitev dodatne delovne sile so iskali v državah, ki so nam po kulturnih in jezikovnih značilnostih bližje in tam, kjer ima slovensko gospodarstvo že stike. Nekatero državo kot npr. Bangladeš ponujajo svoje državljane kot primerno delovno silo za slovensko gospodarstvo. S tega vidika bo treba vprašanju znanja slovenskega jezika kot pogoju za zasedbo delovnega mesta v Strategiji ekonomskih migracij nameniti posebno pozornost. Ena od možnih rešitev bi bila zakonska obveznost za delodajalce, da poskrbijo za ustrezno raven znanja slovenskega jezika tujih delavcev in to tudi financirajo. Druga možnost je, da bi tujce v okviru postopka pridobivanja ustreznih dovoljenj za prebivanje spodbujali k učenju slovenskega jezika in bi v primeru izkazanega ustreznega znanja slovenskega jezika dovoljenje za delo in prebivanje pridobili prej.

V zvezi s problematiko fiktivnih prijav prebivališč na MDDSZ pojasnjujejo, da so ob preverjanju v preteklosti ugotovili, da je treba velik del zaznanih težav s prekomernim številom prijav na istem naslovu iskati v dejstvu, da se del dejavnosti slovenskega gospodarstva izvaja v drugih državah EU in tretjih državah. Še posebej je izrazita v tem deležu dejavnost transporta, ki večinoma zaposluje tujo delovno silo – po oceni 25. –35.000 tujcev oz. državljanov tretjih držav. Medtem ko slovenska zakonodaja od tujcev, ki dejansko ne prebivajo v Sloveniji in ne nameravajo prebivati pri nas, ne zahteva ureditve prebivališča, pa si ga morajo urediti v skladu z evropsko zakonodajo zaradi pridobitve ustreznih dovoljenj (potrdilo A1). Ti tujci si uredijo prebivališče v Sloveniji, vendar delajo izven Slovenije in tudi dejansko bivajo drugje (v svoji državi). Gre za problem, ki ga bo morala država v prihodnje ustrezno rešiti.

MDDSZ izvaja različne socialne programe, ki so ključni za primerno integracijo tujcev. V okviru programov pilotnega projekta celovitega pristopa k socialni aktivaciji so bile kot homogena skupina, ki potrebuje posebne ukrepe, identificirane ženske, ki prihajajo iz tujih kulturnih območij in ne znajo slovenskega jezika (npr. albanske ženske). Na MDDSZ je bilo zato posebej za to skupino razpisanih več projektov oz. programov, ki se financirajo iz sredstev Evropskega socialnega sklada in se izvajajo na območju celotne Slovenije oz. v krajih, kjer je tovrstna problematika še posebej pereča: v Mariboru, Ljubljani, Velenju, Celju, Kranju in na Jesenicah. Odziv udeleženk je dober, v okviru projekta se poskuša v čim večji meri pritegniti tudi druge družinske člane. Poleg tega se 2018 izvaja 25 programov za otroke in mladino, ki se financirajo iz integralnih sredstev MDDSZ. Program se ne izvaja v Velenju in Celju, če pa imajo občine interes za sodelovanje, lahko MDDSZ vzpostavi dodatne programe. Programi, ki

se izvajajo v popoldanskem času, niso namenjeni izvajanju učne pomoče, ampak še posebej pridobivanju socialnih veščin. Večina otrok je iz priseljskih družin, po neuradnih podatkih jih je največ iz albanskega kulturnega okolja. Na ravni države deluje tudi petnajst večgeneracijskih centrov, ki se financirajo iz sredstev Evropskega socialnega sklada in izvajajo tudi programe, ki nagovarjajo problematiko oseb iz drugih kulturnih območij. Na MDDSZ še pojasnjujejo, da so zaradi lažjega sporazumevanja na centrih za socialno delo na podlagi njihovih opozoril zagotovili kader za ustrezno tolmačenje, ki ga financira država. Ob tem priznavajo, da je tolmačev na centrih za socialno delo premalo in zato niso na voljo vsak trenutek. Na MDDSZ (področje sociale) pogrešajo boljše povezovanje z lokalnimi skupnostmi, saj bi poznavanje potreb lokalnega okolja in lokalnih programov pripomoglo k pripravi ustrežnejših programov ministrstva, ki bi sledili dejanskim potrebam v lokalnih skupnostih in regijah. Kot primer je bil izpostavljen Nacionalni program socialnega varstva, v okviru katerega MDDSZ prek t. i. regijskih izvedbenih načrtov želi pridobiti čim več informacij s področja socialnih vprašanj – kakšne so potrebe v regijah in lokalnih skupnostih, pri čemer je odziv lokalne ravni relativno skromen.

Urad za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljevanju: urad) je sicer pristojen za nastanitev in oskrbo prosilcev za mednarodno zaščito in integracijo oseb, ki dobijo status, vendar pa bi se lahko nekatere njihove dobre prakse s področja šolstva in zdravstva prenesle tudi v programe za druge skupine tujcev. Državni svetniki ugotavljajo, da so uspehi na področju šolstva dobri, saj se v azilnih domovih s tujci ukvarjajo usposobljeni socialni delavci. Otroci se zelo hitro naučijo slovenskega jezika in so v nekaj tednih po prihodu že vključeni v izobraževalni sistem. Na uradu zagovarjajo takojšnji pristop k pouku in menijo, da bi bile t. i. pripravljavnice na šolo slaba rešitev. Pripravljajo tudi programe opismenjevanja za starejše otroke nad 15 let, ki omogočajo, da so otroci v nekaj mesecih usposobljeni za vključitev v izobraževalne procese. Vsi osnovnošolski otroci so vključeni tudi v podaljšano bivanje, saj so na ta način še več časa v stiku s slovenskim jezikom. Tudi urad je zaznaval, da se starši zaradi nepoznavanja slovenskega jezika niso udeleževali roditeljskih sestankov. To težavo so reševali tako, da so jih prvih nekaj mesecev na roditeljskih sestankih spremljali socialni delavci. Težave zaradi nepoznavanja jezika v primeru obiska zdravnika pa urad rešuje s pomočjo kulturnih mediatorjev – običajno so to tujci, ki že nekaj časa živijo v Slovenji in govorijo slovenski jezik. Za uspešno integracijo, ki je dolgotrajen proces, je treba vključiti tudi zunanje akterje in zato urad v svoje delo vključuje NVO in prostovoljce, ki jim pomagajo tudi pri večji integraciji žensk v slovensko družbo in pri njihovem učenju slovenskega jezika.

Predlog sklepov Državnega sveta je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 26 jih je glasovalo za, nihče ni glasoval proti).

6. točka dnevnega reda:

– Letno poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije za leto 2017, EPA 2723-VII

Letno poročilo je objavljeno na spletni strani Državnega zbora in so ga državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Letno poročilo je obravnavala Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance. Poročilo komisije so ga državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem. Predlog mnenja Državnega sveta k letnemu poročilu so prejeli po elektronski pošti 11. 5. 2018.

Besedo je imel mag. Jorg Kristijan Petrovič, prvi namestnik predsednika Računskega sodišča Republike Slovenije, kot predstavnik letnega poročila.

Predsednica Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance mag. Marija Lah je predstavila mnenje komisije.

Besedo so imeli Boris Šuštaršič, mag. Marija Lah, Dejan Crnek.

Predsednik je dal na glasovanje predlog mnenja:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M N E N J E

k Letnemu poročilu Računskega sodišča Republike Slovenije za leto 2017

Državni svet **se je seznanil** z Letnim poročilom Računskega sodišča Republike Slovenije za leto 2017, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložilo Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: Računsko sodišče).

Računsko sodišče je 2017 obravnavalo 134 revidirancev ter jih opozarjalo na nepravilnosti in nesmotrnosti pri poslovanju z javnimi sredstvi z najrazličnejših vidikov ter tako pripomoglo k boljši uporabi javnih sredstev. Pri tem je izdalo 64 revizijskih poročil ter prejelo 48 odzivnih poročil, objavljenih pa je bilo 32 porevizijskih poročil. Izvedenih je bilo 528 popravljalnih ukrepov (četrtno več kot v predhodnem letu), ki so imeli podlago v revizijah Računskega sodišča – 372 teh ukrepov je bilo izvedenih že med izvajanjem revizij. V 32 porevizijskih poročilih je Računsko sodišče ocenilo 156 popravljalnih ukrepov, od tega je bilo 121 popravljalnih ukrepov izvedenih zadovoljivo, 21 je bilo delno zadovoljivih, medtem ko je bilo nezadovoljivo izvedenih 14 popravljalnih ukrepov. Ugotoviti je mogoče, da se tako v količinskem kot tudi vsebinskem smislu delo Računskega sodišča krepi, njihovo delo pa ne ostaja brez vidnega odziva tudi v javnosti. Primerjava števil v posameznih letnih poročilih sicer kaže na odstopanja posameznih kategorij, tako je očitna razlika predvsem pri oceni Računskega sodišča glede nezadovoljivo izvedenih popravljalnih ukrepov – 2017 jih je bilo 14, 2016 pa le dva takšna ukrepa, je pa 2015 takšno oceno prisodilo 22 popravljalnim ukrepom.

Državni svet ocenjuje, da je po proučitvi in obravnavi poročila o dejavnosti Računskega sodišča v preteklem letu ter glede na izkazan interes in pozitivne odzive javnosti na delovanje Računskega sodišča kot zaupanja vredne institucije mogoče ugotoviti, da je Računsko sodišče tudi 2017 korektno izvajalo zakonsko določene naloge, vse bolj pa njegovo delovanje prispeva tudi k izboljšanju poslovanja uporabnikov javnih sredstev.

Ob pohvalah o delu Računskega sodišča pa je vendarle treba opozoriti tudi na nekatere probleme, ki zahtevajo dodaten razmislek. Ena od pripomb se nanaša na ravnanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki mu je Računsko sodišče ob reviziji poslovanja glede porabe sredstev, ki so namenjena za zdravstveno preventivo in preventivne programe za varno in zdravo delo v podjetjih, izreklo opozorilo, da poraba sredstev za te namene nima vseh zahtevanih zakonskih podlag. Odziv vodstva zavoda, da opozorila upošteva in sredstva za te dejavnosti ukine zaradi domnevno pomanjkljivih zakonskih podlag, bi bil po mnenju Državnega sveta v tem konkretnem primeru neprimeren, posebno ob dejstvu, da pravne podlage v primeru financiranja preventivnih programov obstajajo.

Druga težava, na katero opozarja Državni svet, je problematika opredeljevanja smotrnosti porabe javnih sredstev v primerih, ko država za določena področja nima jasno izoblikovane politike. Zaradi tega dejstva se zato lahko tudi Računsko sodišče v svojih presoajah znajde v težavah pri opredeljevanju, kaj je na nekem področju smotrna poraba in kaj ni.

Pri razporejanju javnih sredstev se pogosto pojavljajo pretirane težnje, da morajo biti pri razpisih o delitvi sredstev uporabljeni matematično utemeljeni algoritmi, kar je po mnenju Državnega sveta na nekaterih področjih (kultura, znanost, invalidsko varstvo) praktično neizvedljivo.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Tomaž Horvat.

Predlog mnenja Državnega sveta je bil sprejet (25 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 25 jih je glasovalo za, nihče ni glasoval proti).

8. točka dnevnega reda:

- **Zaključki posveta "Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga izvaja skupnost (CLLD) danes in jutri"**

Poročilo Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj s predlogi zaključkov so ga državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Predlog sklepa Državnega sveta k zaključkom posveta so državne svetnice in svetniki prav tako prejeli po elektronski pošti 14. 5. 2018.

Predsednik je dal na glasovanje predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 7. seji 16. 5. 2018, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in na podlagi posveta z naslovom *Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga izvaja skupnost (CLLD) danes in jutri* sprejel naslednji

S K L E P

Državni svet Republike Slovenije in Društvo za razvoj slovenskega podeželja sta 23. aprila 2018, na pobudo Društva za razvoj slovenskega podeželja in državnega svetnika Dušana Strnada organizirala posvet z naslovom *Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD) danes in jutri*.

Glede na zaznane težave pri izvajanju programa »Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« (program CLLD) je bil organiziran posvet z namenom, da pristojne institucije podajo poročilo o dejanskem stanju in predvidenih ukrepih, s katerimi se bo olajšalo izvajanje in pospešilo črpanje evropskih sredstev v sedanjem programskem obdobju. Posvet je bil namenjen tudi temu, da prispeva k pripravi enotnih stališč Slovenije o umestitvi programa CLLD v prihodnjo evropsko kmetijsko in kohezijsko politiko.

Posvet sta povezovala državni svetnik in župan občine Ivančna Gorica Dušan Strnad in predsednik Društva za razvoj slovenskega podeželja Aleš Zidar, udeležence posveta je na začetku pozdravil vodja Interesne skupine lokalnih interesov Milan Ozimič.

V uvodnem delu posveta so s svojimi uvodnimi prispevki sodelovali mag. Roman Medved iz Društva za razvoj slovenskega podeželja, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Tanja Strniša, generalni direktor Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja Benedikt Jeranko, generalni direktor Direktorata za regionalni razvoj Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo Marko Drofenik, župan občine Ljubno Franjo Naraločnik, direktorica Razvojno informacijskega centra Slovenska Bistrica mag. Monika Kirbiš Rojs, Goran Šoster iz Evropskega partnerstva za razvoj podeželja PREPARE in poslanka Evropskega parlamenta Patricija Šulin.

V razpravi so mnenja podali Andrej Klemenc iz Občine Borovnica, državna sekretarka mag. Tanja Strniša, predsednik društva za razvoj slovenskega podeželja Aleš Zidar, Igor Ahačevčič z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, direktor RRA Gorenjske Rok Šimenc,

generalni direktor Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja Benedikt Jeranko, direktor RRA Kozjansko Jure Raztočnik, generalni direktor Direktorata za regionalni razvoj Marko Drofenik in Alina Cunk-Perklič z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Državni svet na podlagi uvodnih predstavitev in razprave na posvetu poziva Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, da proučijo in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US in 21/13-ZFDO-F) podajo pojasnila oziroma predloge rešitev na naslednje

z a k l j u č k e:

1. Zaradi pozitivnega vpliva na lokalni razvoj je nujno spodbujati in krepiti program CLLD, ki je dobrodošel in fleksibilen instrument in omogoča uresničevanje raznolikih projektov glede na potrebe lokalnega okolja in njegovih prebivalcev ter dopolnjevanje financiranja več evropskih strukturnih skladov.
2. Vložiti je treba vse napore, da bodo razpoložljiva in odobrena sredstva vseh treh evropskih skladov sedanje finančne perspektive za izvajanje programa CLLD, ki pomembno prispeva k reševanju problemov in razvoju na lokalni ravni, v celoti počrpana, in s tem doseženi zastavljeni cilji.
3. Skrajšati je treba roke za pregled operacij in potrditev projektov na največ 3 mesece na podukrepu 19.2. »Podpora za izvajanje operacij v okviru Strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«. V zvezi z zavrnitvijo vlog oz. večkratnimi pozivi za dopolnjevanje vlog zaradi napak velja opozoriti, da so napake različne in da manjše oz. birokratske napake (npr. napačno poročanje) ne bi smele vplivati na potrjevanje projekta.
4. Pregled in izplačila zahtevkov za podukrep 19.4. »Podpora za tekoče stroške in stroške za animacijo« je treba obravnavati prednostno in omogočiti normalno delovanje lokalnih akcijskih skupin (LAS) tako z uvedbo delnega plačila zahtevka takoj po njegovi oddaji kot z obravnavo zahtevkov po datumu prispetja.
5. Vodilne partnerje LAS je treba seznaniti z internimi navodili, ki so podlaga za pregledovanje in potrjevanje operacij in zahtevkov podukrepov 19.2 in 19.4., ter pripraviti navodila, ki bodo nedvoumno zagotavljala pravilno pripravo vlog in zahtevkov.
6. Dolgotrajni postopki obravnave vlog in še posebej pregledovanja zahtevkov za izplačilo so nedopustni, saj si številni potencialni prijavitelji ne morejo privoščiti daljšega čakanja na odobritev vloge in zato odstopijo od projektov ali se enostavno več ne prijavljajo (npr. podjetnik ne more čakati eno leto na nakup stroja ali opreme z namenom tehnološke posodobitve proizvodnje).
7. Dosedanje spremembe Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020 (Uredba CLLD) so sicer na splošno skrajšale postopek spreminjanja strategij lokalnega razvoja, vendar bi se lahko manjše spremembe, ki ne vplivajo na doseganje rezultatov strategij, potrjevale hitreje in brez večmesečne procedure na organih upravljanja. Omogočiti je treba sprejemanje manjših sprememb strategij lokalnega razvoja brez dolgotrajnih postopkov npr. z izdajo soglasja Koordinacijskega odbora CLLD.
8. Pri pripravi strategij lokalnega razvoja so bile definicije upravičenih območij (ruralna naselja) za izvajanje operacij iz ESRR oblikovane teoretično in brez razumevanja dejanskega funkcioniranja lokalnega okolja. Na terenu zato prihaja do hudih vsebinskih nesmislov in posledično manj učinkovite porabe sredstev ter ogroženega celovitega uravnoteženega razvoja območja.

9. Vse lokalne akcijske skupine v Sloveniji se soočajo s problemom financiranja lastnega delovanja in ponekod se že razmišlja o njihovi ukinitvi, ker nimajo sredstev, da bi premostile čas do izplačila zahtevkov. S tega vidika tudi ni mogoče pričakovati administrativne okrepitve LAS, kar bi po oceni agencije pripomoglo k temeljitejši obravnavi projektov in s tem oddaji popolnejših vlog na agencijo.
10. Vse aktivnosti državne ravni za odpravo težav - spremembe Uredbe CLLD, spletni seminarji, e-novice - so dobrodošle in gredo v pravo smer, vendar so navodila preveč razpršena in nepregledna, poleg tega so pojasnila velikokrat prepozna. Ob razumevanju, da je treba navodila stalno dopolnjevati, morajo biti ta jasna in pravočasno posredovana.
11. Pozitivno se ocenjuje sprememba Uredbe CLLD, ki omogoča, da so pri izvedbi podukrepa 19.3 »Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine« poleg LAS upravičenci tudi člani LAS, saj je na ta način podukrep 19.3. lažje izvedljiv.
12. Nujno je treba izboljšati pretok informacij med vladnimi resorji, tudi med službami znotraj posameznih resorjev in med samimi zaposlenimi, ter namesto koordiniranja na birokratski ravni zagotavljati večjo operativnost in odzivnost pristojnih služb. Potreben je bolj korekten poslovni odnos med organi na državni in lokalni ravni. Prav tako je treba omogočiti, da je ob kadrovskih menjavah na ministrstvih / agenciji zagotovljeno korektno predajanje navodil (v pisni obliki) na nove uslužbenke, da se izognemo situacijam, ko novi uslužbenci dajejo prijaviteljem drugačna navodila od njihovih predhodnikov.
13. Prijavitelji projektov so usposobljeni za delo na evropskih projektih, zato bi bilo smiselno, da se jim glede na njihove izkušnje na terenu prisluhne.
14. Zaradi pravilne obravnave vlog na LAS nujna jasna definicija povezanih oseb, ki so sicer opredeljene v Zakonu o gospodarskih družbah, vendar je tolmačenje Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja drugačno.
15. Pravila in dinamika javnih pozivov za operacije podukrepa 19. 3. »Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine« naj se uskladijo in poveča obseg sredstev za ta namen.
16. V okviru razprave o večletnem finančnem okviru po 2020 mora Slovenija zavzeti bolj aktivno vlogo sooblikovalca in ne le sledilca predlogom EU, kar je bila njena dosedanja praksa. Pri sooblikovanju predlogov prihodnje EU mora odločneje zagovarjati stališča, ki ustrezajo njenim interesom in razvojnim potrebam (npr. razvoj ustrezne infrastrukture, ki je pogoj za razvoj novih delovnih mest in produktov).
17. Čim prej je treba začeti s pripravami na novo programsko obdobje, če se želimo izogniti sedanji izkušnji, ko smo že v četrtem letu izvajanja aktualnega finančnega obdobja, a smo praktično šele začeli z izvajanjem projektov.
18. Na vladni ravni je treba oblikovati medresorsko / sektorsko delovno skupino za pripravo predloga enotnega stališča Slovenije k evropski finančni perspektivi 2021–2027, v katerem je treba oblikovati tudi predloge ukrepov za izvajanje programa CLLD po 2020 in zagovarjati poenostavitev obravnave vlog in zahtevkov za izplačila ter poenotenje pravil vseh vključenih evropskih skladov. Dosedanje administrativno zelo zahtevno izvajanje programa CLLD namreč dokazuje, da je treba na evropski ravni spodbuditi aktivnosti za vzpostavitev sistema z enostavnejšimi pravili, vsaj za manjše operacije, ki bodo olajšala delo tako upravičencem kot vključenim organom. V delovno skupino za pripravo ukrepov naj se kot partnerji vključijo tudi izvajalci oz. predstavniki nevladnih deležnikov s področja izvajanja evropske kohezijske in kmetijske politike (npr. LAS, združenj občin, itd.).
19. Z vidika uresničevanja cilja programa CLLD, to je zagotavljanje in spodbujanje socialnega vključevanja ter zmanjševanja tveganja za določene skupine prebivalstva, je treba v

izvajanje programa CLLD po 2020, poleg EKSRP, ESRR in ESPR, enakovredno vključiti tudi Evropski socialni sklad (ESS).

20. Alokacija evropskih sredstev iz PRP za namen izvajanja programa CLLD naj se v prihodnjem programskem obdobju poveča s 5 % na 15 %. V enaki nominalni višini naj prispevajo sredstva za izvajanje programa CLLD tudi ESPR, ESRR in ESS.
21. Zdaj je sicer nerealno pričakovati, da bi še v tej finančni perspektivi spremenili sistem prijavljanja operacij, vendar bi morali pri pripravi na novo programsko obdobje slediti npr. dobri praksi e-prijavljanja projektov na področju teritorialnega sodelovanja (eMS informacijski sistem) in uvesti digitalno aplikacijo za elektronsko oddajanje vlog, ki bi omogočila poenotenje dokumentov in kakovostnejšo pripravo projektov ter prispevala k znižanju stroškov prijav in lažjemu spremljanju izvajanja projektov.

Obrazložitev:

Splošne ugotovitve

- Program CLLD, ki se izvaja v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (PRP), predstavlja orodje pri spodbujanju celovitega in uravnoveženega razvoja lokalnih območij po pristopu »od spodaj navzgor«. Lokalnemu prebivalstvu omogoča, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev oz. lokalnih akcijskih skupin aktivno odloča o prednostnih nalogah in razvojnih ciljih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev.
- V sedanjem programskem obdobju je za izvedbo programa CLLD skupno namenjenih 96.5 mio evrov nepovratnih sredstev iz treh evropskih strukturnih skladov: iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) 53.365.613,75 evrov, iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) 37.5 mio evrov in iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR) 6.666.667,00 evrov.
- Čeprav program CLLD finančno ni najbolj bogat program, je zaradi raznolikosti vključenih partnerjev, upravičencev, vodilnih partnerjev in organov upravljanja med bolj zahtevnimi programi.
- Kljub težavam pri njegovem izvajanju predstavlja program CLLD nepogrešljiv instrument spodbujanja razvoja na lokalni ravni in ustvarjanja pogojev za uresničevanje razvojnih potreb ljudi.
- Na celotnem območju Slovenije je 37 lokalnih akcijskih skupin, ki delujejo v okviru pogodbenega partnerstva brez pravne subjektivitete, pri čemer pravno subjektiviteto (npr. davčna številka, TRR, sedež, itd) za njihovo delovanje zagotavlja vodilni partner. Po oceni Društva za razvoj slovenskega podeželja deluje okoli 2.500 članov (javni sektor, nevladni sektor, društva, podjetja, fizične osebe). V vsakem LAS deluje med 20 in 120 članov.
- Ob začetku programskega obdobja (2014 in 2015) so LAS pripravile strategije lokalnega razvoja, vendar se je njihovo potrjevanje zavleklo v leto 2016, ko so se začeli objavljati javni razpisi za izbiro projektov. LAS so izbrane projekte (postopek izbire in potrjevanja traja dva do štiri mesece) sredi 2017 poslali v potrditev na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja (agencija), kjer pa za večino od njih še ni bila sprejeta odločitev oz. izdane odločbe.
- Uredba CLLD se je trikrat spremenila. Sprejeta so bila navodila o upravičenih stroških za vse tri strukturne sklade. Izhajajo tudi mesečne e-novice z dodatnimi pojasnili. Obstaja forum z različnimi vprašanji in temami.

Težave/izzivi, s katerimi se soočajo na lokalni ravni:

- LAS morajo v skladu s pogodbami in odločbami do konca 2018 doseči cilje, ki so opredeljeni v strategijah lokalnega razvoja. Ker so postopki potrjevanja projektov predolgi, obstaja bojazen, da jih v zastavljenem roku ne bodo uresničili. Zato bo treba dopolnjevati strategije lokalnega razvoja in jih ponovno potrjevati, kar zahteva dodaten čas in napor, pri čemer so LAS že začeli objavljati nove javne pozive za projekte, ki jih bodo predvidoma jeseni poslali v potrditev na ministrstvo oz. agencijo.
- Predvsem v času javnih pozivov LAS in oddajanja vlog na agencijo ni bilo na voljo dovolj jasnih navodil, ki bi pripomogla k temeljitejši obravnavi vlog in oddajanju popolnejših vlog. Ker so informacije glede izvajanje programa CLLD (Uredba CLLD, navodila o upravičenih stroških, mesečne e-novice, forumi) preveč razpršene oz. nepregledne, imajo LAS še zmeraj težave s pripravo popolnih vlog.
- Zaradi dolgotrajnosti postopkov in birokratskih bremen pri prijavljanju in izvajanju projektov se pojavlja nezaupanje pri vzpostavitvi partnerstev. Glede na trenutne zamude pri potrjevanju projektov se pojavlja skrb, da se bodo LAS s podobnimi zamudami soočali tudi pri izplačilih zahtevkov za sofinanciranje odobrenih oz. realiziranih projektov.
- Ker se administrativna zahtevnost vodenja LAS povečuje (vodenje evidenc, zahtevnost internetnih aplikacij, dvojno (v elektronski in papirni obliki) oddajanje zahtevkov, različne zahteve in hitrost obdelave zahtevkov vodilnih skladov) je težko slediti pravilu, da se najmanj 50 % sredstev namenja animaciji (delu) na terenu. Ker se bodo sredstva razdeljevala do 2020, je do takrat animacija (delo) na terenu smiselna, po 2020 pa je vprašanje smiselnosti izvajanja animacije, ko morajo biti vsa sredstva že dodeljena.
- Težavo predstavlja dejstvo, da so pravila enaka za vse projekte, ne glede na njihovo finančno vrednost (npr. za 8.000 evrov ali za 300.000 evrov vreden projekt) ali njihovo vsebino (od mehkih vsebin do investicij).
- Vse LAS v Sloveniji se soočajo s problemom financiranja lastnega delovanja. Ne glede na tveganja so občine večkrat primorane sofinancirati delovanje LAS (tekočih stroškov in stroškov animacije), ki drugače ne bi preživele, ter zagotavljajo likvidnostna sredstva njihovim vodilnim partnerjem, ki na izplačila zahtevkov (iz podukrepa 19.4) čakajo tudi do enega leta. Zaradi zaostankov izplačil je ogroženo izvajanje potrjenih operacij sodelovanja (podukrep 19.3), kjer so upravičenci LAS.
- Veliko lokalnih akterjev oz. potencialnih prijaviteljev, v največji meri so to društva, nimajo sredstev za finančno izvedbo operacij in se posledično ne prijavljajo na javne razpise LAS, saj si ne upajo zaprositi za osebne kredite (banke zahtevajo, da mora kredit vzeti fizična oseba vodilnega partnerja). Taki potencialni prijavitelji pogosto upajo na finančno pomoč občin, kar pa je vprašljivo zaradi dvojnega financiranja in relativno majhnih proračunov glede na potrebe lokalnih območij.
- Občine se na javne razpise LAS praviloma ne prijavljajo kot samostojne inštitucije, ampak iščejo druge vire financiranja za izvedbo lastnih projektov, ki so v pretežni meri investicijske narave. Zaradi nedoseganja kriterijev Operativnih programov za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, ki najbolj prizadenejo majhne, podeželske občine, so te primorane iskati dodatne vire in kažejo velik interes za razpisana sredstva LAS. To pa je dvorezen meč, saj s svojo kadrovsko močjo lahko prevladujejo pri črpanju teh sredstev.
- Težko je strateško načrtovati vsebine in izvajanje projektov, saj je vse odvisno predvsem od procesa odobritve projekta, pri čemer občine zaradi zamud težko načrtujejo proračun in načrte razvojnih programov.
- Nesmiselno je zbiranje treh ponudb že ob prijavi projekta, saj se cene lahko čez čas bistveno spremenijo. Prav tako je absurdno zbiranje ponudb za vinjete ali za letalske karte za potovanja čez dve leti. Včasih je bil postopek bolj realen: najprej se je projekt prijavil in

po njegovi odobritvi oz. v okviru njegove izvedbe se je v fazi izbora izvajalca zbiralo ponudbe.

- Pojavlja se nevarnost, da se inštitucije na javne razpise LAS prijavljajo zaradi svojega lastnega obstoja in ne zaradi vlaganj v razvoj območij in krepitev delovnih mest.
- Uredba CLLD sicer omogoča, da je vodenje LAS 100 % sofinancirano iz evropskih sredstev, ker pa DDV ni upravičen strošek, za vodilnega partnerja to ne pomeni 100 % sofinanciranja.

Pojasnila državne ravni

- Del težav izhaja iz dejstva, da so v novem sistemu izvajanja pristopa oz. programa CLLD vključeni trije skladi (EKSRP, ESRP in ESRR), ki imajo vsak svoja lastna pravila, določena v evropski in nacionalni zakonodaji, zaradi česar morajo projekti, ki se prijavljajo na različne sklade, izpolnjevati različna pravila. Zaradi neenotnosti skladov je bila tudi priprava Uredbe CLLD zelo zahtevna in dolgotrajnejša, kot če bi se ukrep izvajal le v okviru EKSRP in ESRP, saj so bila potrebna usklajevanja Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tudi z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Službo Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.
- Izvajanje nadzora je v tej finančni perspektivi bistveno bolj zahtevno kot v preteklosti, saj mora agencija vloge obravnavati tako z vidika pravilnosti in zakonitosti kot tudi z vidika preprečevanja nepravilnosti (goljufij). To je administrativno zahteven postopek, ki je sicer nesorazmeren glede na relativno majhne finančne vrednosti operacij oz. projektov, vendar se ugotavlja, da dokler na nivoju EU ne bodo sprejete izjeme za manjše vrednosti, tudi na izvedbenem nivoju (lokalni in nacionalni ravni) ni mogoče odstopati od pravil.
- Agencija je pri obravnavi vlog za sofinanciranje operacij dolžna preveriti njihovo popolnost (pregled prilog) in vsebinsko ustreznost (pregled pogojev) ter upravičenost stroškov (preverjanje razumnosti predloženih stroškov). V praksi je veliko težav z datiranjem dokumentov, saj če je določeno, da morajo biti dokumenti datirani pred datumom oddaje vloge, so dokumenti, ki so sicer vsebinsko ustrezni, vendar datirani s kasnejšim datumom, prepozni in je zato vloga v tem smislu neustrezna. Poleg tega je treba za vsak strošek ugotoviti, ali je razumen. Pri kontrolah (tako na slovenskem kot evropskem nivoju) se žal večkrat izkaže, da je glede na vir sredstev zelo prisotno umetno navijanje cen. To se po 58. členu Uredbe 1306/2013 in v okviru preprečevanja in boja proti nepravilnostim in goljufijam posebej preverja poslovanje s povezanimi osebami, o primerljivosti ponudb, itd.
- Osnovni način nadzora je predpisan na nivoju EKSRP in ga ni moč spregledati. Eno od pravil je, da nobeno izplačilo ne sme biti izvedeno, dokler predhodno niso izvedene vse predpisane kontrole. S tega vidika postopka preverjanja oz. potrjevanja projektov ni mogoče časovno skrajševati.
- Novost predstavlja tudi dvostopenjski sistem potrjevanja operacij, ki tudi povzroča dolgotrajno čakanje (npr. eno leto) na odločitev: LAS objavi javni poziv in izbere vloge, ki jih pregleda in oceni, ter potrjene vloge / operacije pošlje (od objave poziva do posredovanja vloge naprej lahko traja nekaj mesecev) na obravnavo na organ, pristojen za obravnavo vlog (agencija, MGRT), ki izvede hkratni pregled popolnosti in ustreznosti vlog ter pred odločitvijo o potrditvi / zavrnitvi po potrebi še pozove vlagatelje na dopolnitev in razjasnitev vloge. Postopki pozivanja, dopolnjevanja in razjasnjevanja vlog bistveno podaljšujejo postopek obravnave vlog, pri čemer je hitrost obdelave v veliki meri odvisna od kakovosti priprave oddanih vlog (v povprečju je vsaka vloga po pozivu agencije dopolnjvana 3x). Naloga LAS je, da temeljito preverijo vloge in zadržijo oz. ne spustijo formalno nepopolnih vlog. Če bi se tega LAS držale, bi bil postopek obravnave vlog na agenciji manj zahteven in krajši, ker bi se zmanjšalo število pozivov po dopolnitvah in dodatnih razjasnitvah.

- Ker je postopek priprave in obravnave vlog zahteven, je treba po oceni agencije na nivoju LAS sproti spremljati gradiva, ki jih objavlja agencija. Glede na administrativno zahteven postopek obravnave vlog CLLD in ob majhni možnosti poenostavitve postopka na ravni EU je bil dan tudi predlog, da se razmisli o okrepitvi posameznih LAS, ki bodo sposobne temeljitejše obravnave vlog in izbora popolnejših vlog in s tem omogočile skrajšanje postopka obravnave vlog na agenciji.
- Najpogostejše ugotovljene pomanjkljivosti pri pregledu popolnosti vlog na agenciji: pomanjkljivosti pri predložitvi treh primerljivih ponudb; neustrezno datiranje dokumentov (kasnejši datum); ne predložijo se kulturno-varstvena in naravovarstvena soglasja in / ali soglasja lastnikov; pomanjkljiva projektna dokumentacija pri naložbah v gradnjo (npr. ni priloženega gradbenega dovoljenja ali potrdila UE, da gradbeno dovoljenje ni potrebno). Najpogostejše težave pri vsebinski obravnavi vlog: utemeljitev izbora najugodnejše ponudbe; ponudbe in kulturno-varstvena ter naravovarstvena soglasja so pridobljene po oddaji vlog na javni poziv LAS; uskladitev upravičenih stroškov na prijavnem obrazcu s ponudbami; usklajevanje terminskega plana.
- Nasprotuje se upoštevanju DDV kot upravičenem strošku. Po evropskih predpisih je DDV lahko upravičen strošek, če si ga upravičenec ne more poračunati. Nekateri partnerji LAS so zavezanci za DDV in nekateri niso. Zato bi se pri istih operacijah lahko zgodilo, da bi lahko nekaterim DDV šteli kot upravičen strošek, drugim pa ne. Če bi upoštevali predlog, da se med upravičene stroške uvrsti tudi DDV (za podukrep 19.4 »Podpora za tekoče stroške in stroške animacijo«), bi to bistveno podaljšalo obravnavo vlog. Namesto tega so se zato na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odločili za upoštevanje maksimalno možnega deleža splošnih stroškov (15 % namesto 10 %), kar je administrativno bolj vzdržan ukrep.
- Uvedba pavšalnih plačil, za katere se ocenjuje, da jih bo v prihodnje več, sicer pomembno odpravljajo številne težave, vendar ne smemo pozabiti, da poenostavljanje pravil tudi pomeni, da niso plačane vse vsebine, ampak zgolj splošne, medtem ko se specialne lokalne izjeme ne.
- Medtem ko se danes za pristop CLLD namenja minimalni obseg sredstev, to je 5 % sredstev PRP, na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ocenjujejo, da je danes še prezgodaj razmišljati o povečanju sredstev za izvajanje programa CLLD (npr. na 15 % PRP) v obdobju po 2020, saj je treba najprej ugotoviti vsebino PRP, povezano z reševanjem okoljskih problemov. Verjetno ni realno pričakovati, da bi lahko povečali sredstva iz naslova EKSRP, bi pa lahko dodatna sredstva angažirali, če bi vključili še Evropski socialni sklad.
- Pri iskanju rešitev za boljše vodenje projektov na lokalni ravni, ki jih naslavlja program CLLD, bi lahko izhajali tudi iz dobrih praks na področju kmetijstva, kjer veliko strokovnih bremen za kmete pokrijejo kmetijsko-svetovalne službe pri KGZS, ki so strokovno usposobljene.

Ukrepi na državni ravni za izboljšave in reševanje težav

- Julija 2017 je bila spremenjena Uredba 809/2014, ki omogoča, da se razumnost upravičenih stroškov za operacije z upravičenimi stroški v višini do 5.000 evrov določi na podlagi zaprte finančne konstrukcije.
- Z namenom hitrejše obravnave vlog in zahtevkov se je agencija kadrovsko okrepila.
- Postopek obravnave vlog se je optimiziral: združitev postopka pregleda popolnosti in ustreznosti vloge (pošiljanje enega skupnega poziva na dopolnitev in uskladitev).
- Vzpostavljena je stalna komunikacija z LAS z namenom sprotnega reševanja težav.

- Z namenom prenosa znanja in krepitev kapacitet ter reševanja tekočih težav so bile organizirane delavnice na različne teme (predstavitev aplikacije za vnos vlog in zahtevkov, predstavitev sprememb uredbe CLLD, javnih razpisov, goljufije, napake pri pripravi vlog in zahtevkov, itd.) in individualni sestanki z LAS.
- Začele so izhajati e-novice (nasveti, pojasnila, obvestila).
- Novost predstavljajo spletni seminarji, prek katerih zainteresirani na izpostavljenih vprašanjih dobijo ustrezne odgovore. Prav tako so bila na spletnih straneh agencije objavljena navodila in vsa gradiva, pri čemer se agencija z novimi dokumenti odziva na napake, ki jih sproti odkriva pri obravnavi vlog. Če obstaja potreba po dodatnih izobraževanjih ali usposabljanjih oz. obstajajo odprta vprašanja in pobude, naj se jih naslovi na agencijo, ki lahko organizira dodatna izobraževanja po principu vprašanja-odgovori (odgovarjanje na postavljena vprašanja).
- S spremembo Uredbe CLLD decembra 2017 so se zmanjšala administrativna bremena za vlagatelje, upravičence in organe, pristojne za obravnavo vlog in zahtevkov, in sicer so se sprejele nekatere poenostavitve obračunavanja stroškov: za posamezen upravičen strošek v višini 2.000 evrov namesto treh ponudb zadostuje raziskava trga ter predložitev kataloga, cenika ali spletne ponudbe; za nekatere oblike stroškov (za katere je na trgu le en ponudnik, stroške zaposlenih pri vodilnem partnerju oz. stroške dela na projektu) ni treba predložiti tržno primerljivih ponudb treh ponudnikov ob vlogi oz. zahtevku; za prispevek v naravi ni treba zbrati treh ponudb; za podukrep 19.4 se uveljavlja standardni strošek na enoto za stroške dela zaposlenih pri vodilnem partnerju in obračunavanje posrednih stroškov v obliki pavšalne stopnje v višini 15 % stroškov zaposlenih; vsa soglasja je treba pridobiti pred dokončno potrditvijo operacij na strani LAS.
- Ker bo treba zaradi zamika izvajanja operacij spremeniti strategije lokalnega razvoja, se z zadnjo novelo Uredbe CLLD skrajšuje postopek obravnave sprememb strategij lokalnega razvoja in možnost vložitve sprememb dvakrat letno.
- Načrtuje se aplikacija za elektronsko oddajanje projektov iz programa CLLD.

Program CLLD v evropski perspektivi

- Program LEADER, ki ga je nadomestil CLLD, se je začel v nekaterih državah Evropske unije izvajati že 1991 in predstavlja evropsko zgodbo o uspehu, saj daje ključen poudarek reševanju problemov v lokalnem okolju, kjer je to lažje kot v bolj oddaljenih centrih moči. Medtem ko je v začetnem obdobju delovalo 217 lokalnih akcijskih skupin, jih danes v vseh državah EU deluje okoli 3.000.
- Izkušnje držav, ki so v te programe vključene od začetka, kažejo, da je izvajanje teh programov iz enega programskega obdobja v drugo čedalje bolj oteženo.
- Medtem ko je večina držav v izvajanje CLLD vključila kombinacijo štirih skladov (EKSRP, ESRR, ESPR in ESS), je Slovenija edina, ki je izbrala kombinacijo EKSRP, ESRR in ESPR. Pričakuje se, da bo v naslednjem programskega obdobja tudi Slovenija del skupine držav, kjer bo možno črpati sredstva tudi iz ESS.
- Lokalne akcijske skupine na evropski ravni (anketa Evropske mreže za razvoj podeželja) kot najpomembnejše principe LEADER izpostavljajo pristop »od spodaj navzgor«, oblikovanje lokalnega javno-zasebnega partnerstva in strategij na lokalni ravni in nato še mreženje, medsektorski pristop in inovativni pristop. Lokalne akcijske skupine med možnostmi za izboljšanje programa na prvem mestu vidijo administrativno razbremenitev, temu sledijo poenostavljeni stroški in izboljšanje sodelovanja med akterji (horizontalno na nacionalni ravni – problematičnost podvrženosti različnih resorjev različnim strankarskim interesom, kar povzroča slabo sodelovanje) ter povečanje zaupanja med akterji (vertikalno med LAS, organom upravljanja in plačilno agencijo).

- Na evropski ravni se v različnih pobudah nakazujejo usmeritve in priporočila za novo programsko obdobje po 2020. Tartur deklaracija (prenovitev LEADER/CLLD po 2020) z vidika poenostavitve pravil in postopkov izpostavlja potrebo po poenotenju sistema izvajanja programa in pravil med skladi ter potrebo po izvajanju celotnega programa z enim samim organom upravljanja (ne glede na število evropskih skladov). Prav tako je poudarjena odločilna vloga LAS oz. lokalnih akterjev pri tem, kateri projekti oz. operacije bodo dobile vodilno vlogo v izvajanju lokalnih strategij. Tudi deklaracija Evropskega podeželskega parlamenta (ERP Venhorst Declaration) in mnenje Evropskega ekonomskega socialnega odbora (Vloga CLLD) poudarjata administrativno razbremenitev, povečanje sredstev za ta ukrep in krepitev lokalne ravni prek lokalnih akcijskih skupin. Vsa so skladna z izhodišči Deklaracije Cork 2.0 (Izboljšanje življenja na podeželju).

Pogled EU na programsko obdobje po 2020

- Po predstavitvi predloga večletnega finančnega okvira po 2020 in zakonodajnih aktov konec aprila in v začetku maja 2018 se bo junija začela razprava v Svetu Evropske unije.
- Po predvidenem odhodu Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske marca 2019 bo v prihodnje proračun EU na letni ravni manjši za okoli 13–14 milijard evrov, ki jih bo treba zapolniti. Obstaja več možnosti, od tega, da bi države članice vplačevale več, do tega, da bi zagotovile lastna sredstva za izvajanje politik. Medtem ko sedanji letni proračun EU predstavlja 1 % BDP, se po 2020 predvideva zvišanje, pri čemer Evropski parlament predlaga kot zgornjo mejo 1,3 % BDP.
- Predvideva se, da bo Slovenija v programskem obdobju 2021–2027 upravičena do manj kot 2 milijard evrov, kar pomeni bistveno manj sredstev, kot ji pripadajo v sedanji finančni perspektivi (3,2 milijarde evrov). Predvideva se, da razvitejša Zahodna kohezijska regija (dosega okoli 100 % povprečne razvitosti EU) ne bo več upravičena do kohezijskih sredstev, Vzhodna kohezijska regija (dosega okoli 83–86 % povprečne razvitosti EU) pa bi bila do teh sredstev še vedno upravičena.
- Evropski parlament se zavzema za ohranitev skupne kmetijske in ribiške ter kohezijske politike ter poenostavitve sistema proračuna EU in s tem olajšanje črpanja sredstev. Kohezijska politika mora postati glavna naložbena politika EU, ki bi pokrivala vse evropske regije in omogočala spoprijemanje z družbeno ekonomskimi izzivi ob hkratnem usmerjanju večine sredstev v najbolj ranljive regije. Pomembno je, da se financiranje kohezijske politike po 2020 ohrani na ravni finančne perspektive 2014–2020 v stalnih cenah. BDP bi moral ostati eden od meril za dodeljevanje sredstev kohezijske politike, pri čemer bi morali vključiti tudi socialne, okoljske in demografske kazalce, da bi bolj upoštevali nove vrste neenakosti med evropskimi regijami.
- Glede na pretekle izkušnje nerednega oz. zapoznelega izplačevanja iz proračuna EU in s tem težave pri izvajanju projektov in poplačilu izvajalcev se Evropski parlament zavzema, da bi se v naslednji finančni perspektivi zamude pri izplačilih zmanjšale. Zaradi večje učinkovitosti načrtuje Evropska komisija poenostaviti in harmonizirati pravila o uporabi finančnih instrumentov. Predlaga se tudi, da se trije skladi kohezijske politike (ESRR, ESS in Kohezijski sklad) osredotočijo predvsem na zagotavljanje podpore za rast in konkurenčnost, raziskave in razvoj, digitalizacijo, industrijski prehod na mala in srednja podjetja, okoljsko trajnost, pravičen energetski prehod, zaposlovanje in ostale politike, ki so pomembne tako za delovanje EU kot držav članic.

Predlog sklepa je bil sprejet (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo za, nihče ni glasoval proti).

- - -

Predsednik je zaključil 7. sejo Državnega sveta Republike Slovenije in se svetnicam in svetnikom ter vabljenim zahvalil za razpravo in sodelovanje.

dr. Dušan Štrus
sekretar

Alojz Kovšca
predsednik